

Na obrtniški ravni

Razvoj znanosti in tehnike, nagel skok iz atomske v vesoljsko dobo, skratka koraki, o katerih je bilo pred nekaj desetletji težko sanjati, nas silijo razmišljati, ali je bilo v tem času dovolj storjenega za vzporeden tok vzgoje in izobraževanja, zlasti še v osnovni šoli. Vprašajmo se, ali je prešlo šolsko delo z reformnimi prizadevanji v novo — boljše kvaliteto.

UČNI PRIPOMOČKI

Poleg občasne zamenjave že znanih učnih metod, manjših korektur predmetnika in učnega načrta in nižanje znanja s pomočjo zakona, ki dovoljuje napredovanje z negativno (prej dvema) oceno, pa še nekaj potuže z dopolnilnim poukom, učitelju skoraj ne preostalo nikakršno sredstvo, ki bi mu pomagalo dvigniti znanje otrok (posebno pa še sposobnosti pridobivanja znanja), tisto znanje, ki je odločilno pri napredovanju posameznika, kakor celotne družbe.

Ob veliki poplavi vsemogoče literarne plaže, stripov in slikanic je naravnost ponižujoče, da morajo učitelji zlasti nižjih razredov sami pripravljati razna učila, kot so npr. ilustracije ob obravnavi črk in števil, ilustracije beril, ceniki itd. Kako bi delala vzemimo zdravstvena služba, če bi si morali zdravnik in medicinske sestre sami pripravljati oblike, obveze, injekcijske igle... Tudi v lekarnah so včasih mešali in pripravljali zdravila, danes pa jih samo prodajajo. Upoštevali moramo tudi, da vsak učitelj ni sposoben izdelati dovolj kvalitetnega učila, ki bi odgovarjalo tudi estetskim normam, četudi bi se mu ne zdelo škoda časa. Veliko učiteljev naleti na težave pri poučevanju glasbenega pouka, ker nima instrumenta, ali pa plošč oz. magnetofona z ustreznimi trakovi. Ob preverjanju znanja nastajajo bistvene razlike v kriterijih, čeprav bi lahko imeli po temah izdelana enotna testna vprašanja.

Prav gotovo se bodo praktiki spomnili še nešteto stvari, ki bi jih lahko serijsko izdelovali za potrebe šol, da bi tako razbremenili učne moči nepotrebnega dela. Tako zapravljen čas bi učitelji raje porabili za kvalitetnejšo pripravo, mišljeno zlasti v širšem smislu (individualno strokovno izpopolnjevanje), ne pa na formalne zapiske, ki večidel spominjajo na cehovske izdelke. (Cehovstvo pa ubija veselje do dela in vodi k otepevanju). Naj ob tem dodam, da bi bili lahko tudi podrobni učni načrti in celo večina priprav po temah sad (izdelek) strokovnih timov. Trditve, da je samostojna izdelava podrobnega učnega načrta in formalne priprave na pouk že zadostno jamstvo za uspešno delo v razredu, najbrž ne bi vzdržala kritike. Zelo podrobno pripravljen program tehničnega risanja za IV. in V. razred moje mnenje prepričljivo potrjuje. Nesporen dokaz za to je tudi usposabljanje vojakov v JLA po podrobno izdelanem programu, ki skupaj s ponazorili pripomore k zelo dobrim uspehom.

UČITELJEV DELOVNI DAN

Vzgojno izobraževalno delo zelo izčrpa učitelja, ki se pri svojem delu zares prizadeva. Poleg tega pa se sorazmerno hitro utrujajo tudi učenci, zaradi česar so potrebne krajše delovne ure (45 minut), krajši delavnik pa tudi daljši letni odmor. Tako tudi Temeljni zakon o delovnih razmerjih dopušča učnemu in vzgojnemu osebu toliko dopusta, kolikor trajajo šolske počitnice (67. člen).

Glede na letni odmor najbrž niso potrebne bistvene spremembe, še posebno zato, ker je — na žalost — malo daljši dopust za mnoge še edina privlačnost, da vstopajo v ta nedosen poklic, oziroma da v njem ostanejo. Pač pa bi morali poizkušati spremeniti učiteljev delovni dan, kar bi mnoge prav gotovo zelo razburlilo, saj smo naučeni nekako stoletnega reda (nereda?), ki pa je morebiti posledica neurejenih materialnih razmer in ne temelji na znanstvenih izsledkih. V preteklih in polpreteklih časih je bil tak delavnik sprejemljiv, v bodoče pa

ga bo prej ali slej treba zamenjati.

Priprave na pouk in ostalo delo, ki ga opravlja učitelj mimo učnih ur v razredu, bi se moralo izvajati v šolskih prostorih, kjer bi bila na razpolago vsa potrebna učila in literatura. Teda bi se tudi pokazalo, če niso učitelji s svojim delom preobremenjeni, tako da delajo več kot 42 ur tedensko, saj se mnogi pripravljajo na pouk v poznih večernih urah in so tako prikrajšani za prepotrebni nočni počitek.

Učiteljev strnjeni delavnik naj bi obsegal štiri učne ure, 30 do 45-minutni odmor za kosilo in dve uri za poprave nalog, za pripravo, za govorilne ure s starši in učenci, za priprave šolskih prireditvev ipd. Tako bi lahko sleherni izbral preostali čas za rekreacijo in strokovno izpopolnjevanje. Zavlačevanje priprave na pouk bi bilo onemogočeno, s tem pa tudi neprestana skrb za jutrišnji dan. Ob takem delavniku bi bilo počutje velike večine učiteljev ugodnejše, v šoli pa bi se pokazali vsaj malo boljše uspehi, bolj bi bili tudi notranji odnosi v kolektivih. — Tako bi lahko organizirali delo predvsem na urejenih centralnih šolah, medtem ko bi bile na manjših šolah določene težave.

STIMULACIJA

Vzrok za visoko resignacijo med prosvetnimi delavci (okrog 30 %) je tudi v nezadostni zadovoljivosti ambicij posameznika. Zelja po napredovanju daje delovni impulz posameznikom in skupinam. V prosvetnem poklicu tega ni. Edina stopnička je med učiteljem pripravnikom in učiteljem (s strokovnim izpitom). To drugo stopnjo lahko pripravnik doseže v dveh letih. Od tedaj pa do upokojitve ne napreduje več, razen če postane za kako leto ravnatelj ali pedagoški svetovalec, kar pa pomeni spremembo osnovne dejavnosti.

Da bi vsaj do neke mere zadostili ambicijam, bi morali k nazivu učitelj dodajati nekaj pridevnikov, ki bi učitelje glede na delovno dobo in delovne uspehe v določenem smislu diferencirali in vzpodbujali. V starejši literaturi naletimo na nazive: pomožni učitelj, učitelj in nadučitelj. Ti termini danes ne bi ustrezali, poiskati bi bilo potrebno nove. Istočasno pa bi bili taki nazivi povezani z določenimi ugodnostmi po pravilniku o delitvi OD.

NAMESTO ZAKLJUČKA

Če bo ta prispevek vzpodbudil prosvetne delavce k razmišljanju o nakazanih vprašanjih, bo vsakokor dosegel svoj namen.

Branko Rot

Petdnevni delovni teden v šolah se vse bolj uveljavlja

Prihodnje šolsko leto bo še kakih 200 šol več delalo po novem šolskem koledarju

Kot smo slišali, namerava v septembru preiti v Sloveniji še na okrog 200 osnovnih in še nekatere druge šole na delo po novem šolskem koledarju — na petdnevni delovni teden. Vsekakor je zanimivo, da se je eksperiment (po začasnem novem šolskem koledarju je letos delalo 70 osnovnih šol, tri posebne šole in osem gimnazij) tako uveljavil, da bo v prihodnjem šolskem letu že zajel dobri del našega šolstva. (Začetek eksperimenta sega v drugo polletje šolskega leta 1967-68.)

Na posvetu o delu šol s petdnevni delovnim tednom, ki so ga 9. junija tl. pripravili Zavod za šolstvo SRS, Pedagoški institut in republiški sekretariat za prosveto in kulturo, so predstavniki šol, ki so letos poskusno delale po novem koledarju, pripovedovali o svojih izkušnjah, o dobrih in slabih straneh nove razporeditve šolskega dela (slabih smo slišali znatno manj kot dobrih); skoraj vsi po vrsti so se strinjali z ugotovitvami, ki so deloma tudi že napisane v našem strokovnem tisku, da so uspehi dela po novem v vzgojnoizobraževalnih zavodih bolj, da nudi nova organizacija šolskega dela več možnosti za boljše fizično in duhovno rast mladine, pa tudi staršem več priložnosti za skupno rekreacijo z otroki.

Seveda se odpira še vrsta vprašanj v zvezi s prehajanjem šolskega dela na petdnevni delovni teden. Posebna komisija pri republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo je spremljala delo šol, ki so doslej delale po novem, znanstveno pa proučuje podatke pedagoški institut. V svojih zaključkih je PI sicer previden. Takole pravi:

Dejstvo, da uvajajo naše šole petdnevni delovni teden ob novem šolskem koledarju, nas opozarja, da se moramo lotiti vrednotenja nove organizacije dela v šoli na tisti ravni, ki nam omogoča vpogled v celotno strukturo dela na šoli. Rezultati (čeprav še ne povsem obdelani), ki jih je zbral pedagoški institut na eksperimentalnih šolah, nam kažejo, da v vsakdanjem poteku dela v razredu, ob uvajanju prostih sobot, res ni mogoče opaziti bistvenih sprememb. Hkrati pa se

nam pokaže razlika v organizaciji in delovnem ritmu ob analizi gradiva, s pomočjo katere lahko vrednotimo potek dela v šolskem letu.

Ob teh rezultatih lahko pride mo do splošnih zaključkov, ki pa so lahko le preliminarni, saj se v kratkem času organiziranega eksperimenta novi način dela še ni stabiliziral, zato sprememb, zlasti pa še posledic, ki jih povzroča nova organizacija v sistemu šolanja, še ni mogoče ovrednotiti, ampak jih lahko le domnevamo.

V pogovoru na Zavodu za šolstvo je prišlo do nekaterih konkretnih predlogov: posebno pozornost bo treba posvetiti strukturi novega šolskega koledarja — zlasti vprašanju učinkovitosti učnih ur do konca junija, to pa zaradi občutnih zvišanih temperatur v

našem geografskem območju in pa zaradi močnega naraščanja delovnih obremenitev v šolskem delu v tem času. Šolski koledar bi moral upoštevati tudi različne načine življenja šolskega okoliša, zlasti življenja kmečkih otrok; določilo o premakljivi zimskih počitnicah naj se doda 5. členu pravilnika, ker je praksa pokazala, da je najbolj smotno začeti zimske počitnice v soboto, ne glede na datum, ker doseže s tem šola 9 prostih dni, odpade pa le pet dni pouka;

šola naj bi že v začetku planirala delo tako, da bi v celotnem letu do 30. junija (oz. 20. junija za srednje šole) realizirala obvezno število ur po predmetniku;

analiza rezultatov tudi kaže, da niti vodstvom šol niti učiteljem ni bila jasna struktura novega šolskega koledarja; nekatere so menile, da ima šola v petdnevni delovnem tednu na razpolago veliko več delovnega časa, kot ga je imela prej, drugi pa spet izražajo nasprotno mnenje, da je globalnega časa za realizacijo učnega programa veliko manj. Prav zaradi teh nejasnosti mora biti izdelana podrobna in-

terpretacija novega šolskega koledarja predvsem s funkcionalno-operativnega vidika, ki bi jo moral aktivni ravnatelji šol ob prehodu na petdnevni delovni teden spoznati in ob njej podrobneje razpravljati, da se ne bodo po nepotrebnem ponovno začeli težave in pomanjkljivosti v izvajanju pouka;

posebej bo potrebno jasneje določiti in opredeliti tudi učno obveznost učitelja.

Pri spremljanju odločilnih elementov, ki določajo stabilno organizacijo dela v novem šolskem letu, naj bi v bodoče odigrala pomembno strokovno svetovalno delo pedagoška služba, ki bo morala v svoj program spremljanja in proučevanja vzgojnoizobraževalnega dela vključiti vse najpomembnejše elemente, ki jih prinaša v delo šol novi šolski koledar.

Kot orientacijsko pomoč pri planiranju nove organizacije dela ob prenehanju šol na nov delovni razpored bo pedagoški institut v Ljubljani izdelal povzetek zbranih rezultatov in jih v obliki priročnika posredoval šolam.

dh

Spotakljiv počitniški dolgčas

Pedagogi trde, da otroci niso ravno najsrečnejši, če jim dovolimo, da uravnavajo svoj prosti čas, kot vedo in znajo — če jih prepustimo nesmiselnemu pohajkovanju. Zadovoljni so, če doživijo vedno kaj novega, skratka, če jim prosti čas prinaša velika in lena doživetja.

Počitnice so tu, z njimi pa tudi problemi, ki se jih zavedamo v naseljenem mestnem okolju vsako leto bolj. Kam s tistimi otroki, ki bodo ostali med počitnicami doma, katerih starši so najbolj zaposleni prav v tem času (gostinski in turistični delavci), kako bo z njihovim varstvom in prehrano? V poletni vročini naj bi se umaknili iz vročih mestnih ulic k rekam, v gozdove, na športna igrišča in na deželo. Vse pogostejše se organizatorji počitniškega prostega časa ukvarjajo tudi z mislijo o zamenjavi mestnih in vaških otrok. Družine iz mest naj bi pošiljale svoje otroke na deželo, kjer so otroci prav med počitnicami najbolj preobremenjeni z delom, vaški otroci pa bi lahko ob ugodni priložnosti obiskali prijatelje v mestu in tako spoznavali nove kraje in znamenitosti.

Pravijo pa, da pelje od načel do prakse pogosto tudi maratonska pot. To so poudarili tudi

na razgovoru, ki ga je sklicala letošnjega 10. junija na pobudo Zveze prijateljev mladine Slovenije skupina za prosveto, kulturo in znanost pri RK SZDL Slovenije. Tema: razgovor o problemih organiziranja prostega časa otrok med poletnimi počitnicami. Za ta pogovor so pripravili teze, ki poudarjajo med drugim tudi naslednje: Brezdelje otrok v tako razgibanem času, kot je poletje, lahko zavede otroke tudi k dejanjem, ki bi jih sicer nikoli ne storili, če bi imeli varstvo ali bili vključeni v razne organizirane dejavnosti. Prav zato je nujen dogovor tistih, ki skrbijo za otrokovo vzgojo ter zdravje in prehrano, in ne nazadnje onih, ki jim ni vseeno, kako zbrano delajo starši na svojih delovnih mestih med počitnicami.

Za uresničitev zamisli o organiziranem počitniškem času pa ni dovolj samo nekaj »dobro mislečih«: treba je izdelati programe in z njimi seznaniti starše ter sindikalne organizacije — vse, ki so pripravljene z delom in denarjem storiti kaj za to, da otroci med počitnicami ne bodo več prepuščeni sami sebi.

Otrokom naj popestre počitnice dnevni izleti v naravo, nabiranje zelišč in sadežev, organizi-

rani sprehodi, plavalni tečaji itd. V težah na primer beremo, naj bi bila krajevna skupnost tisto mesto, kjer bi bilo treba povezati v skupne programe in akcije vse dejavnike, ki lahko kaj prispevajo k rešitvi problema. Poudarjeno je, da tudi šole in vzgojnovarstvene ustanove praktično ne bi smele prekiniti dela, ker gre le za spremembo v delovnem programu... Prav ta teza pa je zbudila največ pozornosti in razprave.

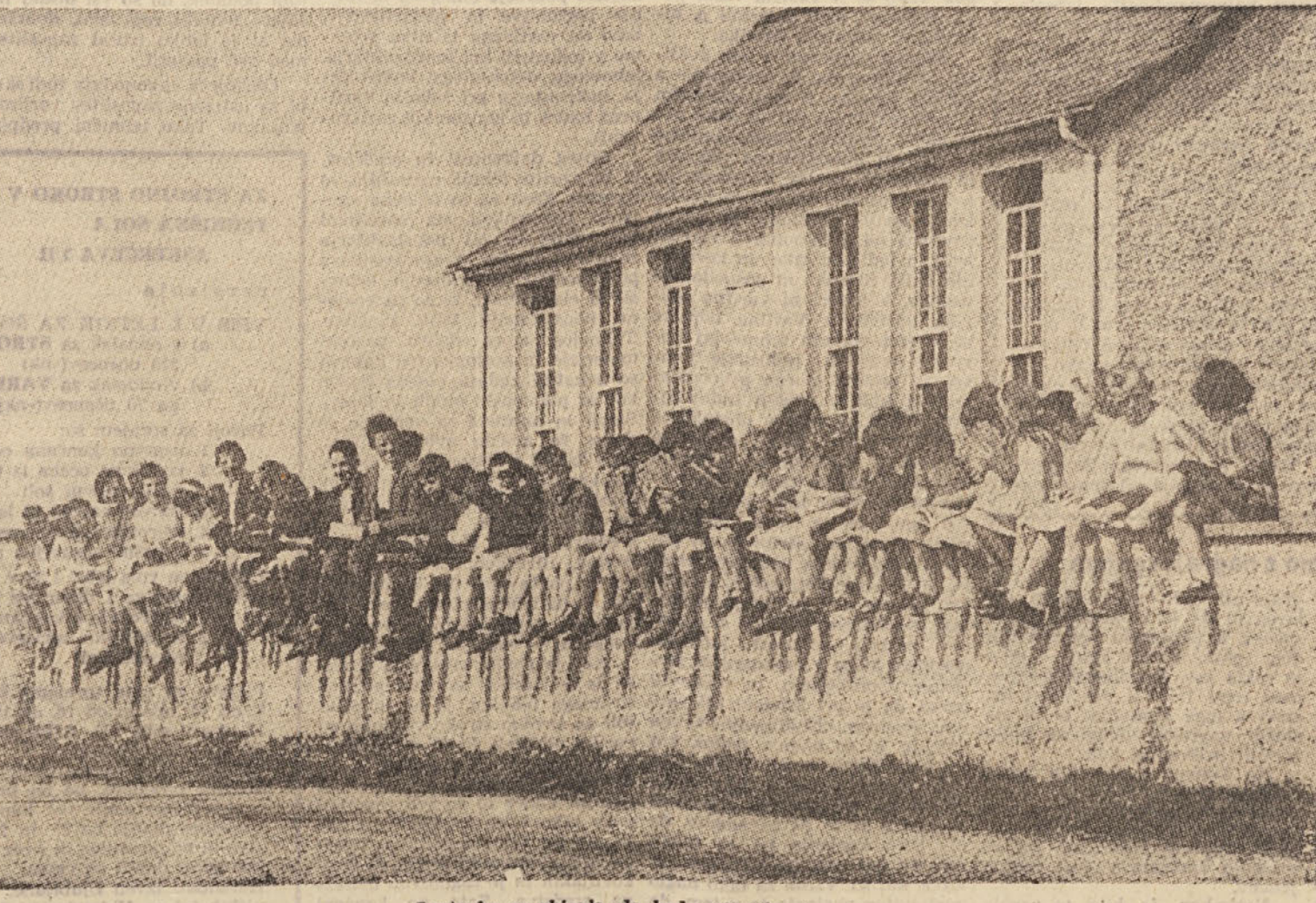
Res je, da bi morala imeti mladina tudi v počitnicah določena mesta, objekte, kjer bi se zbirala. Drugod v svetu imajo na primer v ta namen posebne »domove odprtih vrat«, kjer se zbirajo otroci tudi med počitnicami. Ker pri nas za sedaj česa takega še ne poznamo, naj bi postala tak »dom« šola takrat, ko bo živela s krajevno skupnostjo. Morda je ta teza za današnjo neorganiziranost na tem področju še veliko prezahtevna, ni pa v nasprotju s trditvijo, da se bo morala šola v prihodnje vključiti tudi v vzgojno delo otrok. Prav v počitnicah bo mogoče — bolj kot kdajkoli — razvijati razne svobodne dejavnosti, na svoj račun pa bodo prišla lahko tudi športna društva in prireditve, ki so med šolskim letom največkrat odveč, saj vnašajo nered v postavljeni urnik in motijo izvajanje pouka.

Toda to je nedvomno šele pogled v prihodnost. Za sedaj pa bi šole lahko storile vsaj nekaj: odprle šolska igrišča in telovadnice, ponudile nekatere prostore za varstvo in organiziranje prehrano. To pa bo zahtevalo seveda novo organizacijo šolskega dela med počitnicami, saj vemo, da je takim načrtom na poti skrajšan počitniški čas prosvetnih delavcev. Seminarji, obvezno strokovno izpopolnjevanje, vrsta prenovitev šolskih prostorov — vse to je preneseno v čas nedandanih počitnic.

Tudi udeleženci razgovora so priznavali, da je junij dokaj pozen čas za počitniške načrte in da torej ne smemo pričakovati bistvenih sprememb v organizaciji počitniškega prostega časa. Prav gotovo pa bodo vse dobre misli, ki so jih povedali predstavniki občinskih DPM, ZMS, Počitniške zveze, Zveze tabornikov in drugi, koristno dopolnile k načrtom za prihodnje leto.

Za sedaj so sklenili, da bo republiška konferenca objavila teze v svojem Biltenu in jih poslala v razpravo krajevnim skupnostim in občinskim organizacijam SZDL, Zveza prijateljev mladine pa naj bi pripravila program o tem, kar je treba storiti že letos. ZPM naj bi povabila občinske zveze, temeljne izobraževalne skupnosti, posebej pa skušala pritegniti občane tako, da bo postala organizacija otrokovega počitniškega časa tudi občanova funkcija.

M. K.

Lastovke se zbirajo, da bodo odletele...

MORALNI VIDIKI DELA V DRUŽBENIH DEJAVNOSTIH

Objavljamo odlomke iz knjižice »Med ideali in resničnostjo«, ki jo je pripravil center za raziskovanje javnega mnenja pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije

TEMELJNE HIPOTEZE

Poglaviti problem naše raziskave je: ali samoupravljanje in samoupravna delitev po delu pomenita anketiranim v družbenih dejavnostih (socialno) moralno vrednoto, ki vpliva na njihova stališča in dejavnost, in kolikšna je pripadnost poklicu (zaznavanje posebnih poklicnih norm).

Izsledki naše raziskave bodo lahko na to vprašanje odgovorili le posredno, prek številnih delnih domnev, od katerih so pomembne zlasti te:

— zaznavanje delovnih dolžnosti je po vsebini odvisno od narave dela in se razlikuje med posameznimi strokami;

— zaznavanje teh dolžnosti ni v posamezni stroki toliko enotno, da bi lahko govorili o poklicni grupaciji;

— zaznavanje poklicnih dolžnosti in deklarativna etika (učiteljev) zdravnikov sta različni. Delovni proces aktivira zaznavanje tudi glede na kodificirano drugačne dolžnosti, predvsem pa druge, kot jih anketirani deklarirajo za poglavitne;

— glede na to, da je, kot pravi V. Pavičević, »dolžnost, objektivno gledano, vsebina neke moralne norme... ki je usmerjena na uravnavanje družbenega odnosa...« domnevamo, da anketirani zaznavajo posamezne dolžnosti, ki pomenijo nastajajočo moralno osvobodilnega dela — so delovanje pri upravljanju in odločanju, prizadevanje za nagrajevanje po delu itd. ne glede na posebnosti neke poklicne dejavnosti;

— odnos do dela je pogojen v prvi vrsti z veseljem in drugotno z materialnim povračilom;

— zavest družbene potrebnosti je odvisna v prvi vrsti od opredeljevanja rezultatov dela in terja primerjanje z delom v gospodarstvu;

— uresničevanje procesa samoupravljanja (zaupanje v uspešnost samoupravnega načina) je odvisno tudi od načina financiranja dejavnosti.

KODEKSI POKLICNE ETIKE

Vprašanja o zaznavanju delovnih dolžnosti smo v intervjuju zastavili vsem, ki smo jih z raziskavo zajeli, pedagoškim delavcem in zdravnikom pa smo v anketi dodali kodeks poklicne etike. Anketirani učitelji in zdravniki so na vprašanja v intervjuju odgovorili, ne da bi prej videli v anketi dodan celoten kodeks.

Kodeksa poklicne etike sta bila za empirične namene prilagojena tako, da so bile obsežnejše (etične) norme razdrobljene na več posameznih, pri čemer smo si prizadevali, da bi posamezna norma vsebovala samo eno priložnost. V nekaj primerih tega ni bilo mogoče povsem doseči, saj bi norma s tem izgubila pravo pomensko obeležje.

Anketiranci so izbirali (obkrožili) v kodeksu deset po njihovem mnenju za uspešno delo v poklicu najpomembnejših norm in izmed teh rangirali pet po pomembnosti (najpomembnejšo označili z 1, s 5 pa najmanj pomembno).

Kodeks pedagoških delavcev je bil sestavljen na podlagi dokumenta (Moralni kodeks prosvetnih delavcev), ki ga je sprejel kongres svetovne federacije organizacij prosvetne stroke leta

* Vuko Pavičević: O dužnostima, Etika, I. deo, Beograd 1967, str. 3.

** Doslej smo zasledili dva kodeksa: F. Pedčik: Predlog k diskusiji za prednact kodeksa pedagoških delavcev, Sodobna pedagogika 1964, stran 79—82 in Kodeks etike zdravstvenih delavcev SFRJ, Medicinski razgledi, september 1964.

1959 v Washingtonu in so se ga udeležili tudi predstavniki Jugoslavije. V Sodobni pedagogiki je bil objavljen kot predlog za razpravo in doslej ga prosvetni delavci niso sprejeli ali potrdili.

Kodeks etike zdravstvenih delavcev SFRJ so koncipirali in izoblikovali zdravniki sami. Zveza zdravniških društev ga je sprejela in potrdila na plenarni seji odbora leta 1963 v Beogradu. Velik delež pri oblikovanju norm v tem kodeksu je imel pokojni dr. Jože Potrč.

Naša naloga je bila: ugotoviti, koliko in katere dolžnosti se kažejo v zavesti posameznika in

a) ali so te dolžnosti tiste, ki so zajete v normah posameznega kodeksa,

b) ali se kažejo v zavesti kot dolžnosti zlasti tiste poklicne zahteve, katerih potreba po uresničevanju je aktivirana, nadalje, ali je kakšna skladnost med neposrednim zaznavanjem in posrednim prepoznavanjem delovnih dolžnosti (ali je torej deklarativno, normativno pojmovanje dolžnosti skladno z dejanskimi) in c) kaj je pri delovni moralni skupnega vsem zaposlenim ene stroke.

UČITELJI IN ZAZNAVANJE DELOVNIH DOLŽNOSTI

Obravnavali bomo tri skupine učiteljev: učitelje splošno-izobraževalnih šol I, in II. stopnje, strokovnih šol in učitelje višjih in visokih šol.

Neposredno zaznavanje delovnih dolžnosti (odgovori v intervjuju) se s kodeksom poklicne etike ujema le deloma. Prepoznavanje delovnih dolžnosti, rangiranje poklicnih norm kodeksa pedagoških delavcev pa pomeni načelno nekaj drugega. Ko ima anketirani pred seboj obsežen spisek poklicnih moralnih norm, lahko izbira na podlagi prepoznavanja tiste dolžnosti, ki jih ob svojem delu lahko »čuti«, se jih pa ne bi spomnili, ker potrebo po njihovem izpolnjevanju delovni proces neposredno ne aktivira. Izbiranje je tako bolj splošno, načelne narave, učitelj rangira v glavnem tiste norme, za katere ima občutek, da bi morale biti pri njegovem delu najpomembnejše. Rezultate, ki smo jih tako dobili, bomo imeli za deklarativne, rezultate intervjuja pa za dejanske oziroma zaznane (perceptivne).

Najprej velja omeniti, da ni posebno velikih razlik glede razvrščanja med posameznimi skupinami učiteljev. Relativno največje so edino med razporeditvijo norm pri učiteljih splošno-izobraževalnih in učiteljih višjih in visokih šol.

Največji odstotek učiteljev s splošnoizobraževalnih (72%) in učiteljev strokovnih šol (50%) je izbralo normo št. 1: »Pedagoški delavec mora s svojim izobraževalnim in vzgojnim delom prenašati na mladi rod ideje in ideale socialistične demokracije in socialističnega humanizma«.

Glede na izračunani poprečni rang je to prva najpomembnejša (po mnenju učiteljev obeh skupin) poklicna dolžnost. Pri učiteljih višjih in visokih šol je to druga najpomembnejša, izbralo pa jo je le 39% anketiranih, to je manj kot norma 16: »...do svojega in tujeja dela mora biti ustvarjalno kritičen«, ki je v razvrstitvi na petem mestu.

Norma 15: »...se mora strokovno izpolnjevati... z raziskovanjem in spremljanjem stroke«, je izbralo največ učiteljev višjih in visokih šol (63%), hkrati je prišla na prvo mesto.

Po mnenju učiteljev splošno-izobraževalnih in strokovnih šol je druga najpomembnejša poklicna dolžnost norma 8. Izbralo jo je 62% učiteljev prve in 60% učiteljev druge skupine. Glasi se takole: »...mora biti enako naklonjen vsem otrokom ne glede na različno politično, socialno, ekonomsko in svetovnonazorsko prepričanje otrok ali staršev«.

Tretja najpomembnejša dolžnost je za učitelje splošnoizobra-

ževalnih šol norma 6, izbralo jo je 33% anketiranih. Norma 6: »...mora z vsem svojim delom pripravljati mladi rod na prihodnje naloge delavcev in upravljalcev«.

Za učitelje strokovnih šol pa je na tem (tretjem) mestu norma 11, izbralo jo je 41% anketiranih. Norma 11: »...otroku mora biti vodnik, ne samo pri izobraževanju, temveč v vseh problemih strokovnega razvoja v zrelo družbeno osebnost«.

Na istem (tretjem) mestu je za učitelje višjih in visokih šol norma 8, ki so jo učitelji splošnoizobraževalnih in strokovnih šol postavili na drugo mesto. Norma 8 je izbralo 35% učiteljev višjih in visokih šol.

Za učitelje strokovnih šol velja omeniti še poklicno normo številka 6, ki je prišla na četrto mesto, izbralo pa jo je 44% anketiranih.

Vse preostale poklicne norme v vseh treh skupinah učiteljev je izbrala tretjina ali manj anketiranih. Njihovo mesto je glede na tehniko izračunavanja višje (če je več anketiranih postavilo normo na višje mesto v razponu od 1—5) ali nižje (če je več anketiranih razvrstilo normo v intervalu od 1—5 na nižje mesto).

Iz doslej prikazanih rezultatov je razvidno zlasti dvojje: prvič, v vsaki skupini učiteljev je zelo malo skupnega pojmovanja poglavitnih poklicnih norm; drugič: skupina učiteljev na višjih in visokih šolah se razlikuje od drugih v prepoznavanju za poklice bistvenih dolžnosti. To je verjetno zato, ker imajo anketirani za svojo najpomembnejšo dolžnost znanstvenoraziskovalno delo. Kodeks etike pedagoških delavcev vsebuje v glavnem vzgojno-izobraževalne sestavine in manj načela znanstvene etike. Glede na to je tudi mogoče razumeti večjo heterogenost odgovorov te skupine.

VARILNI TEHNIK — SODOBEN POKLIC, POKLIC BODOČNOSTI

Prišel je čas, ko si marsikateri mladenič ali dekle ob zaključku osemletnega šolanja postavlja vprašanje: kam se poklicno usmeriti. Vprašanje je težko zanj, za njegove starše in tudi za dosedanje in bodoče učitelje, težko za družbo kot celoto.

Najpogostejše se vsakdo odloči za poklic, ki je, lahko bi rekli, klasičen in dovolj znan. Vendar sodobni industrijski razvoj terja ožjo specializacijo in nove poklice. Pri tem sta možni dve poti: ali si pri dosedaj znanih poklicih s specializacijo pridobimo potrebno znanje na novih področjih ali se poklicno usmerjamo že od vsega začetka na novem področju. Nagel industrijski razvoj terja od obeh naštetih poti krajšo drugo pot. Tako se je razvila vrsta novih poklicev, med katerimi je tudi poklic varilnega tehnika.

Preden govorimo o tem poklicu, je nujno, da se seznanimo z varilno tehniko. S tem sodobnim in perspektivnim tehnološkim postopkom gradimo danes najtežje in najbolj komplicirane naprave in sredstva: nosilne konstrukcije, kot so mostovi, dvigala in halske konstrukcije, reaktorje in vozna sredstva od avtomobilov, vlakov, letal in ladij do raket in kozmičnih ladij. Skratka ni gospodarske panoge, v kateri ni varilna tehnika udeležena. Varilna tehnika ni le ena glavnih tehnologij kovinske in elektro industrije, temveč je postala močan proizvodni činitelj tudi v drugih industrijskih vejah ter celo v obrtništvu.

Kaj je vzrok, da se je varilna tehnika v sorazmerno kratkem času tako močno razvila in uveljavila? Odgovor je preprost. Povod tam, kjer je treba konstrukcijske elemente izdelovati ali povezovati v velike nedeljive celote, je varjenje tisti način, s katerim to opravimo najhitreje in najbolj gospodarno. Skrbno si oglejmo najbolj preprost kovinski predmet, ki ga v vsakdanjem življenju uporabljamo, in ugotovili bomo, da je pri izdelavi bil varjen. Pogosto občudujemo velike objekte, ki so nam v ponos, kot sta hala Tivoli in palača Metalke v Ljubljani, mostova Peračica in Zavrčnica na prelepi gorenjski avtocesti, in se ne zavedamo, da jih brez varjenja ne bi mogli zgraditi, ali vsaj ne tako lepe in vitke, kot so. Vzrok za tako naglo uveljavitev varjenja je v tem, da ni kovinskega materiala ali celo plastike, ki se ne bi dala variti,

da z varjenjem prihranimo čas in material ter zmanjšamo lastno težo konstrukcij in predmetov. Zato si lahko omislamo drzne konstrukcije, ki nas po preprostosti, mogočnosti in estetski obliki navdušujejo. In končno, tudi pot v vesolje bo omogočena le z medplanetarnimi postajami in kozmičnimi ladjami, mogočnimi konstrukcijami, grajenimi in sestavljenimi na Zemlji ali v vesolju z varjenjem.

Sedaj pa si oglejmo poklic varilnega tehnika. Ker je varilna tehnika skupen imenovalec vseh tehniških ved, je poklic pester in obsega vsa tehnična področja. Poklic zajema zasnovno, konstrukcijsko, tehnološko, naprave in sredstva, ekonomiko in kontrolo. Vsako našeto področje omogoča nadaljnje poglobitve in specializacije, tako da varilnega tehnika srečamo v industriji kot konstruktorja, tehnologa, defektologa, kontrolorja, inštruktorja pri šolanju varilnega kadra in končno kot raziskovalca.

Obseg dejavnosti in sredstev, ki jih varilni tehnik uporablja, je obsežen. Zasnovna in izvedba varjenih konstrukcij sta specifični ter zahtevata od konstruktorja znanje strojnika in gradbenika s posebnostmi na področju trdnosti in elastičnosti, ki so za varjene konstrukcije tako značilne. Tehnolog mora dobro poznati materiale in postopke (od katerih so nekateri zadnja beseda fizike, kot so plamenski ohladi in laser). Stroji in naprave za varjenje so danes že močno avtomatizirani, tako da sta elektronika in daljinsko krmiljenje vsakdanji sredstvi. Končna kontrola in defektoskopija uporabljata najpogostejša sredstva, kot so X in gama žarki, izotopi, ultrazvok. Za tiste, ki jih veseli poučevanje in izobraževanje, je na izbiro inštruktorstva dejavnost neposrednih izvajalcev varjenja — varilcev.

Ker je poklic varilnega tehnika le še najbolj soroden poklicu strojnega tehnika, je na tehniški šoli za strojno stroko v Ljubljani varilni oddelek, ki je neposredna šola za ta poklic. Oddelek ima zadostne kapacitete, sredstva in vzgojni kader in se želi razvijati prav tako hitro in številno, kot se razvija varilna tehnika. Družba čuti potrebo po tovrstnih strokovnjakih in je zagotovila ustrezna sredstva. Zato po končani osnovni šoli premislite in ne zamudite priložnosti.

Portreti, rokopisi in listine

Razstava o ženskem šolstvu in delovanju učiteljic na Slovenskem

Zgodovini šolanja žensk na Slovenskem in delovanju učiteljic na našem ozemlju muzeji doslej niso posvečali posebne pozornosti. To zvrst dejavnosti nam tokrat prvič predstavlja Slovenski šolski muzej v Ljubljani na svoji drugi letošnji razstavi. Razstavo so odprli minuli teden, 9. junija, pod pokroviteljstvom Lidije Sentjurčeve, članice sveta federacije.

Raznovrstno razstavno gradivo je na lično izdelanih panojih in v vitrinah razporejeno takole: v vhodni veži je prikazano najstarejše obdobje od l. 1865; tu so razstavljeni originalni dokumenti in fotokopije o zasebnih dekliških šolah, ki so jih vodile posamezne učiteljice (edine ženske šole tedaj so bile samostanske). V vitrinah in na panojih in hodniku Slovenskega šolskega muzeja so fotografije in dokumenti do l. 1918. Živopisna ročna dela v vitrinah razblinjajo monotonost porumelelih dokumentov, listin in rokopisov s spomini na prva učiteljevanja.

Dokumenti in portreti v razstavi sobi govore o ženskih učiteljih ter drugih šolah in o učiteljicah, ki so se uveljavljale s svojim delom, z borbeno zagnanostjo v prvem ženskem časopisu Slovenka, terjale enakopravnost v Slovenskem narodu in napovedovale nekompromisen boj za enakopravnost žena v službi in javnem življenju.

Ob prebiranju zapisnikov društev, dokumentov in bogatem slikovnem gradivu in resnici zaživi preteklost, ki potrjuje uspešnost prizadevanj nekdanje učiteljske ženske generacije — čeprav zožena na šolsko področje — vendar dovolj bogato in ilustrativno podana tako, da je po pravici lahko — kot je dejal ravnatelj muzeja France Ostanek — spodbuda današnji generaciji prosvetnih delavcev. In če ima prav stara resnica, ki trdi, da je zgodovina učitelja modrosti, potem je spoznavanje preteklosti ne le koristno, temveč tudi nujno potrebno. To pa je bil tudi eden od motivov, zaradi katerega se je Slovenski šolski muzej odločil za razstavo s to tematiko.

Ob razstavi, ki jo je strokovno pripravila kustodinja Slovenskega šolskega muzeja Tatjana Hojanova, je dala priznanje opravljenemu delu in kolektivno tega muzeja tudi tov. Lidija Sentjurčeva: — Zdi se mi, da prav ta razstava znova potrjuje, kako pomembno je delo Slovenskega šolskega muzeja, posebno v njegovi vlogi dokumentacijskega centra za osvetljevanje in spoznavanje bistvenih elementov naše kulturne zgodovine in v marsičem tudi za dopolnjevanje in analizo naše politične zgodovine. Kdorkoli se loti v ta študija in analize slovenske zgodovine in najnovejše dobe narodnega preporoda, posebno ženske gibanja, ne more mimo dokumentov in člankov, ki jih prikazuje ta razstava.

Ta dragocena pričevanja preteklosti kažejo napore žena za obvezno šolanje deklic, njihovo enakopravno šolanje na srednjih in visokih šolah, za poučevanje v slovenščini, boj za pravice do dela v akademskih poklicih, za

uresničitev gesel — za enako delo — enako plačilo, proti celibatu učiteljic, za pravno včlanjevanje žensk v politična društva in organizacije, za žensko volilno pravico in. Učiteljice, kot Marica Nadlišek-Bartlova, Elvira Dolinarjeva, Marija Jäcklova, Janja Miklavčičeva, Lojzka Stebija, Kristina Sulerjeva in Poldka Kosova, ki so se pojavile v javnosti proti koncu prejšnjega in v začetku tega stoletja, so vtisnile s svojim delom gibanju za napredne cilje slovenskih žena neizbrisni pečat.

Tako kot ob vsaki razstavi je tudi tokrat poskrbel Slovenski šolski muzej za izredno lepo opremljen in zanimiv katalog, ki ga je uredil France Ostanek, strokovno obdelavo gradiva pa pripravila Tatjana Hojanova. Tehnično opremo kataloga ter grafične za razstavo je izdelal Janez Trpin. Razstava o ženskem šolstvu in delovanju slovenskih učiteljic bo odprta do novembra.

MARIJANA KUNEJ

Falirani osemletkarji

Zveni kot pravljica. Nekoč je živel ljudstvo, ki je močno razvilo pomožno šolstvo (18 občin nima pomožne šole), pa je vseeno 40 odstotkov učencev rednih osnovnih šol moralo priznati svojo nesposobnost... Nato je prišel stric (zaenkrat iz Nemčije). Pomnil je devize, pri nas potrebne in zato spoštovane, prav za te preklicane. Naše šole, ki nikakor ne znajo razvozlati gordijskega voza svoje nesposobnosti, so strica toplotno sprejele in kar nekaj tisoč otrok pričele usposabljati za delo pri mo mariborskem območju stricu. Ta se je obvezal, da bodo po dveh letih dela pri njem dobili spričevala o kvalifikaciji (v 14 poklicih!). Ko se bodo potem smeli vrniti, bodo imeli mnogo izkušenj. Naše šole pa bodo še naprej učile po učnih načrtih, ki so nastali v kabinetih, daleč od Haloz (tam jih izdela osnovno šolo 20 odstotkov) in podobnih

nerazvitih krajev. Stric (iz Nemčije) pa ve, da je naše ljudstvo sposobno in zato ne skopari. Vprašanje (npr. Zavodu za šolstvo): Kako je mogoče, da bomo do naših faliranih osemletkarjev sposobni dela v tehnološko mnogo naprednejši dežel, kot je naša?

Vprašanje (npr. Gospodarski zbornici): Kako je mogoče, da izobražujemo za tujino tip kadra, ki ga doma neznansko potrebujemo? (V reviji Zavoda za šolstvo najdemo podatke, da samo na mariborskem območju potrebujemo blizu 10 tisoč delavcev kovinske stroke...)

Utemeljenim odgovorom in konstruktivnim ukrepom bo prišlo na vse ljudstvo, ki ne more verjeti v svojo nesposobnost, saj mu napovedujejo že 1985. leto nastali v kabinetih, daleč od Haloz (tam jih izdela osnovno šolo 20 odstotkov) in podobnih

Joža Zagorc

Predno se nekoč odloči za poklic, želi tudi informacije o perspektivah poklica, to se pravi možnostih zaposlitve, dohodka in končno o možnostih nadaljnega izpolnjevanja na fakultetah in visokih šolah.

Pri novih poklicih je večkrat tako, da se v industriji spomnijo, da ga zelo potrebujejo šele takrat, kadar se pojavi neogibna potreba. Če prebiramo razpise v časopisu, velikokrat srečamo tudi razpis za varilnega tehnika. Potreba je velika. Če upoštevamo, da je na področju naše republike zaposlenih že čez 5000 varilcev, lahko sklepamo, da je po ključu v potrebnih vodstvenih poklicih še danes potrebnih najmanj 500 varilnih tehnikov. To dokazuje tudi podatek, da so vsi doslej izdani tehniki zaposleni, dober del si je lahko izbral zaposlitev med več podjetji.

Obstoječa zakonodaja tudi skrbi za ustrezno zaposlitev varilnih tehnikov. Tako tehnični predpisi

za izdelavo predmetov in konstrukcij z varjenjem zahtevajo, da ima vsako podjetje, ki se ukvarja z varjenjem, odgovorno strokovno osebo, tehnika ali inženirja, s preverjenim znanjem. Te zahteve doslej edino ustrezajo šolani varilni tehniki.

Pot na vse tehnične fakultete, zlasti strojno in metalurško, je odprta vsem varilnim tehnikom s spričevalom tehniške šole za strojno stroko, varilski oddelek, Ljubljana.

Tudi za dekleta je poklic primeren, predvsem za takšna, ki imajo veselje do tehničnega dela in se ne bojijo spoprijeti se s problemi, ki jih preradi označujejo kot moško delo.

Dom tehniških šol na Vidovdanski cesti 7 sprejme v času šolanja v oskrbo učence, ki niso iz Ljubljane.

Tehniška šola za strojno stroko — varilski odsek
Ljubljana, Aškerčeva 7/II

ZA STROJNO STROKO V LJUBLJANI,

TEHNIŠKA ŠOLA

AŠKERČEVA 7/II

razpisuje

VPIS V I. LETNIK ZA ŠOLSKO LETO 1970/71:

- a) v oddelek za STROJNO STROKO bo sprejetih 210 učencev(-nk)
- b) v oddelek za VARILSKO STROKO pa 70 učencev(-nk)

Pogoji za sprejem so:

1. uspešno končana osemletna osnovna šola
2. pozitivna ocena iz tujeja jezika v spričevalu o končani osnovni šoli
3. starost največ 18 let
4. ustrezno zdravstveno stanje
5. uspešno opravljen preizkus znanja

Prijava za vpis (obr. 1,20 v prodaji Državne založbe) kolkujeta s kolkom za 1 dinar ter ji priložite:

1. spričevalo o končani osemletni osnovni šoli (original)
2. zdravniško spričevalo, ki ne sme biti starejše od meseca dni

Prijave za vpis sprejema šola dne 19., 20. in 22. junija od 8. do 12. ure in od 16. do 18. ure in 21. junija 1970 od 8. do 12. ure v sobi 7/II, Aškerčeva cesta 7. Po pošti poslanih prijav ne bomo upoštevali.

Za učence, ki so zaključili osnovno šolo z odličnim ali prav dobrim uspehom, ne bo preizkusa znanja, za ostale pa le, če bo prijavljenih več kandidatov, kot je razpisanih mest. Preizkus znanja bo 25. in 26. junija 1970 iz slovenskega jezika in matematike, in sicer ob 8. uri po navodilih, ki jih bodo kandidati dobili ob vpisu. Kandidati izven Ljubljane, ki žele biti sprejeti v Dom tehniških šol na Vidovdanski 7, vložijo prošnje direktno v upravo doma.

Zdaj šele začenjamo z nagrajevanjem

V razstavnih prostorih Narodne galerije v Ljubljani je bila pretekli torek (16. t. m.) posebne vrste slovesnost, kakršne verjetno starodavne slike po stenah galerije doslej še niso imele priložnosti videti: predstavniki ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti so slovesno izročili 157 prosvetnim delavcem nagrade kot priznanje za njihovo delo na vzgojnoizobraževalnem področju v letu 1969. Prosvetnim delavcem, ki delajo na območju ljubljanske TIS, je v pozdravnem govoru čestitala tudi predsednica skupščine TIS dr. Aleksandra Kornhauserjeva in dejala, da s tem šele začenjamo na-

grajevati delo prosvetnega delavca in da je ta podelitev prospevek k priznanju učiteljevega dela sploh. Seveda niso — tako je rekla tov. Kornhauserjeva — med temi 157 vsi prosvetni delavci s tega območja, ki bi za služili nagrado: drugi se bodo zvrstili prihodnja leta.

Na koncu je zbranim zapel nekaj pesmi še slovenski okekt, predsednik skupščine mesta Ljubljane in predsedniki občinskih skupščin Ljubljane pa so priredili sprejem v čast nagrajencev.

Vsekakor je bila to uspela oblika priznanja, ki bi zaslužila posnemanje tudi drugod.

Akcija izobraževalne skupnosti SRS

(Šolski pedagogi)

Ob zaključku akcije Izobraževalne skupnosti SR Slovenije, ki je tekla pod okriljem »Ukrepi za pospešeno reševanje problemov raziskovalnega dela na področju vzgoje in izobraževanja«, je potrebno seznaniti prosvetno javnost o rezultatih, tj. o končnih sklepih, ki so jih sprejeli samoupravni organi Izobraževalne skupnosti. Le-ti bodo temelj za večletni akcijski program.

O podrobnostih vseh prizadevanj javnosti ni bilo mogoče sproti obveščati, ker se je postopek nenehno dopolnjeval, saj so mnoga neresena in nepredvidena vprašanja terjala jasne, med drugim tudi strokovne odgovore. Ker je dokumentacijsko gradivo celotne akcije objavljeno v Sodobni pedagogiki (1970, 5-6) je potrebno objasniti še zadnjo fazo dela, ki bo gotovo zanimala vse prosvetne delavce.

1. Po sklepu Izvršnega odbora in skupščine Izobraževalne skupnosti SR Slovenije bo le-ta vsako leto namensko štipendirala večje število slušateljev na oddelku za pedagogiko na filozofski fakulteti v Ljubljani. Do tega sklepa je izobraževalna skupnost privedla velika objektivna potreba po šolskih pedagogih na naših osnovnih in srednjih šolah, torej potreba po novem pedagoško-poklicnem profilu. Ker mora biti šolski pedagog strokovno poglobljen in temeljito pripravljen na svoje delo s teoretičnim znanjem pedagogike, ki mu bo služilo za delo v praksi in za morebitno študijsko-analitično operativno-raziskovalno delo na konkretni vzgojno-izobraževalni ustanovi, se morajo kandidati za ta delovna mesta strokovno usposabljaliti na oddelku za pedagogiko na filozofski fakulteti.

2. Izobraževalna skupnost SRS bo svoj akcijski program štipendiranja načrtno usmerila na prav dobre in odlične absolvente gimnazij oziroma ustreznih kadrovskih šol. Posebej bo podprla študij kandidatov iz prakse, ki so končali učiteljske kadrovske šole z nadpovprečnim uspehom, in sicer tako, da kandidati iz prakse ne bodo utrpeli škode pri delovnem stažu in osebnih dohodkih.

3. Zato veljajo glede odbire učiteljev iz prakse za študij na oddelku za pedagogiko s poklicno — zaposlitveno usmerjenostjo v delu šolskega pedagoga določeni obči, strokovni, pedagoški, osebnostni in družbeni kriteriji:

a) — prednost imajo kandidati s šolskih območij, ki delajo v težjih objektivnih okoliščinah, b) — kandidat je diplomiral na eni od učiteljskih kadrovskih šol s prav dobrim ali odličnim uspehom, c) — ima opravljen strokovni izpit, d) — ima opravljen diferencialni izpit iz obče pedagogike in didaktike na oddelku za pedagogiko filozofske fakultete, če se vključuje v navedeni študij iz stopnje predmetnega učitelja in da se vpiše v 3. letnik, e) — kandidat uspešen v pratinem vzgojno-izobraževalnem delu v razredu, f) — ima razvit pedagoški smisel za reševanje pojavljajočih se problemov v razredu, g) — je ustrezno razgledan po tekočem pedagoškem slovtvu, h) — je ustvarjal pri vzgojnem in izobraževalnem delu v razredu, i) — zna komunicirati na pedagoško ustrezni ravni z učenci in v učiteljskem zboru, j) — okolje ga sprejema kot dobrega in prizadnega učitelja, k) — je kulturno razgledan in družbeno upoštevan, l) — je doživljajsko uravnotežen, m) — je razumen in trezen v odločanju ter v odzivanju pri stikih z ljudmi, n) — je trezen pedagoški humanist, o) — je sposoben sodelovati z drugimi, p) — je trdno vsidran v nenehnem razvoju naše družbene stvarnosti.

4. Akcijski program štipendiranja delavcev iz prakse je opredeljen kot načrtno in smotno kadrovanje šolskih pedagogov. Zato bo predloge kandidatov posredoval zavod za šolstvo SRS. Kandidati, ki se nameravajo resno odločiti za novo poklicno zaposlitev in se v ta namen posvetiti študiju, naj se sporazumejejo z zavodom za šolstvo SRS, da jih predlaga za štipendije.

5. Študijski programi za diferencialne izpite so na voljo pri vseh področnih enotah zavoda za šolstvo, pri vseh temeljnih izobraževalnih skupnostih, izobraževalni skupnosti SRS in oddelku

za pedagogiko na filozofski fakulteti v Ljubljani.

7. Znanstveno-teoretično utemeljitev in objasnitev delovnega torišča šolskega pedagoga kandidati lahko dobe v publikaciji: dr. F. Pediček, Svetovalno delo in šola, Cankarjeva založba, Ljubljana 1967.

8. Po sklepu izvršnega odbora Izobraževalne skupnosti SRS bo le-ta izdelala predlog sistemizacije delovnih mest za šolske svetovalne službe, s priporočilom, da si šole, temeljne izobraževalne skupnosti in občinske skupščine prizadevajo zasesti predvsem delovna mesta šolskih pedagogov.

IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST SR SLOVENIJE

Pionirka Jožica Steblovnik, gojenka zavoda za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani, čestita dr. Antonu Kržišniku ob njegovem jubileju

Ob jubileju dr. Antona Kržišnika

Dne 10. junija 1970 je bila v Zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani slovesnost s kulturnim programom, posvečena 80-letnici življenja znanega javnega delavca dr. Antona Kržišnika. Ob tej priložnosti je ravnatelj zavoda Tone Kebe govoril o življenju in delu slavljenca. Dejal je:

Današnja skromna slovesnost je namenjena 80-letnici življenja našega prijatelja in dolgoletnega sodelavca dr. Antona Kržišnika. Plodno in bogato življenjsko pot bi enkratno težko opisali, saj njegovo ustvarjalno delo nenehno teče in vsakokrat dodaja nove in nove dosežke, ki dopolnjujejo veličasten mozaik jubilarne monografije.

Rodil se je 8. junija 1890 v Podobnem pri Poljanah nad Škofjo Loko in doraščal v kmečkem okolju. Ze v dijaških in študentskih letih je razkril svojo narodno zavest in napredne napore in jih vsepovsod izpovedoval. Ljubil je resnico in pravico tako v zasebnem kot v javnem življenju. To svojo odliko je izkazoval tudi v času protiljudskih

režimov stare Jugoslavije, ko je kot sodnik upravnega sodišča v Celju vselej izpričeval osnovno odliko sodnika, nedostopnost za zunanje vplive. Čeprav se je že v teku prve svetovne vojne priključil prostovoljcem in borcem za združitev jugoslovanskih narodov, v njej ni našel take domovine, kot jo je pričakoval. Zato se je neizprosno boril proti nasilju tudi na ta način, da je kot sodnik upravnega sodišča razveljavil odločbe, ki bi utegnile škodovati naprednjakom in v živo zadeval vladajoči režim.

Ze od mladih let je bil vzgajan v naprednem duhu, vzgoja pa se je kalila še v vsakodnevem spoznavanju krivic, ki jih je doživljal v pogojih stare države. Zato ga tudi hitri propad sta-

re Jugoslavije ni presenetil, saj je bil logična posledica nacionalnih in socialnih krivic, ki so jih prizadejali protiljudski režimi, izdajstvo v vladnih krogih in v vojski pa je propad samo še pospešilo.

Njegova premočrtna napredna usmerjenost ga je že v prvih dneh okupacije združila z organizatorji narodno-osvobodilnega gibanja v Ljubljani. Postal je predsednik matičnega odbora OF beguncev iz Štajerske, sekretar odbora OF kulturnih delavcev, predsednik matičnega odbora OF na pravosodnih ustanovah itd. Obenem je bil delegat ljubljanskega poverjenstva CK KPS. Ob znanih božičnih racijah 1. 1942 je bil aretiran, po kapitulaciji Italije pa je takoj odšel v partizane. Bil je najprej predsednik Višjega vojaškega sodišča pri Glavnem štabu NOV in POS, predsednik izrednega vojaškega sodišča proti 21 vodilnim belo in plavogardistom v Kočevju, član Vrhovnega plenuma OF oziroma SNOS, član AVNOJ in član NKOT ter poverjenik za socialno politiko.

Po osvoboditvi je bil najprej zvezni, nato republiški minister za socialno politiko in nazadnje podpredsednik Ljudske skupščine Slovenije do 1. 1953, ko je šel v pokoj.

Jubilantov delovni dan se po upokojitvi ni spremenil. Ostal je še nadalje aktiven in prevzemal bremena političnega in družbenega delavca. Ostal je član glavnega in nato nadzornega odbora SZDL. Intenzivno se je lotil znanstveno-pedagoškega dela na področju javne uprave in socialne politike v Inštitutu za javno upravo in na Višji šoli za socialne delavce, za katero je izdelal in dopolnjeval skripta o razvoju socialnih služb in je bil dolga leta tudi predavatelj. Sedaj ga najdemo sredi intenzivnega dela monografije socialne politike, ki pomeni več kot učbenik, ker široko, znanstveno in kompleksno obravnava snov na novih načelih socialističnega humanizma. Poleg omenjenih nalog pa je dolga leta opravljal še niz aktivnosti v raznih komisijah.

Takega srečamo jubilanta vsa leta po osvoboditvi tudi pri zaščiti in pomoči slepim osebam. Ze kot zvezni in republiški minister za socialno politiko je dr. Kržišnik našel čas za sodelovanje in pomoč. Zelo pomemben je bil njegov prispevek pri oblikovanju programa Zveze slepih Jugoslavije in še posebej pri izdelavi programa Zveze slepih Slovenije, ki je bil sprejet v letu 1946, ki v vsem svojem bistvu velja kot osnovna orientacija vse do današnjih dni. Zaradi svojih zaslug na področju zaščite slepih je bil dr. Kržišnik imenovan za častnega člana slepih Jugoslavije in častnega člana Zveze slepih Slovenije.

Dr. Anton Kržišnik je bil prvi predsednik upravnega odbora in nato je predsednik sveta Zavoda za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani ter dolgo let aktiven član in svetovalec. S svojimi širokimi poslegi in vestnim opravljanjem družbene funkcije je zavodu veliko koristil. Posebno intenzivna je bila njegova pomoč pri oblikovanju samoupravnih aktov, novega družbenega mehanizma, kjer je njegova strokovnost prišla vseh do izraza. Kdo bi preštel vse seje in ure, v katerih je jubilar intenzivno sodeloval. Sodeloval je v vseh fazah zavodove rasti od osvoboditve do danes. Zato je njegova prizadevnost na področju zaščite slepih v enaki meri veljala tudi izobraževanju mladih, za kar mu gre veliko priznanje.

Ko se pridružujemo čestitkam celotne slovenske javnosti, hkrati izražamo globoko hvaležnost za vse, kar nam je jubilar dal. Imel ni samo velikega duhovnega obzora in pripravljenosti za delo. Vselej je bila prisotna tudi njegova plemenitost in njegovo dobro srce.

Zelimo, da bi se njegova snovanja in ustvarjanja še nadaljevala in da se njegov bogati življenjski opus še dolgo ne bi zaključil.

Verjetno prezrto

Temeljna izobraževalna skupnost Ljubljana je za svoje območje izdala merila za financiranje vzgoje in izobraževanja z dne 11. IV. 1970. V teh merilih je v končnih določbah rečeno, da se za delovno izkušnost priznajo samo efektivna službena leta.

Ta določba bi bila docela utemeljena in zdrava, če ne bi bili med prosvetnimi delavci ljudje, ki so med vojno — namesto, da bi šli učiti,raje potrdili pristnost svojih domovinskih čustev ali med borci ali v zaporih, kjer je bilo verjetno težje kot v učilnici govoriti o domovini.

Posamezne šole so vprašale

TIS za tolačenje, ali je omenjenim prosvetnim delavcem šteti leta, prebita izven šole v NOB, v leta delovne izkušnosti ali ne. TIS, oziroma tamkajšnji polnomočenci so dali negativni odgovor. Tako so prosvetni delavci, udeleženci NOB, v dohodkih oškodovani za vsa leta delovne izkušnosti, ko so bili med vojno izkuševani končno ne zase, ampak za svojo narodno skupnost. Oškodovanost preko vsega leta bi za nekatere znesla skoraj višino enomesečnih osebnih dohodkov, kar za nekatere ni malo.

Za prosvetne delavce — udeležence NOB je skorajda ponižujoče

če, opozarjati na tako svojo delovno neizkušnost svoje izkušnosti vojnih let. Ti prosvetni delavci so bili med vojno verjetno že kar dovolj oškodovani in če si z delom v šoli služijo kruh, jim ni mogoče očitati, da bi se potegovali za nezdavne prednosti. Kar pa pripada učitelju, ki je med vojno učil, bi verjetno pripadalo tudi udeležencem NOB za enostavno delovno izkušnost. Šola končno obsega tudi vzgajanje čuta za skupnost, ki se ji reče dozdovina, in verjetno je to najbolj doživeto podajano od tistih, ki so nosili na svojih plečih breme tako trdega izkuševanja, kot je bila za našo deželo NOB.

Končno je v šolah danes mlad kader, ki si poleg strokovne pridobiva tudi življenjsko izkušnost in tak odnos do svojih predhodnikov jim ne bo posredoval dobre tuje izkušnosti, čeprav tega ne bodo na glas povedali.

Verjetno bo TIS Ljubljana uvidela utemeljenost pričakovanja, da se leta, prebita v NOB, štejejo v leta delovne izkušnosti, zlasti če so prizadeti imeli vse pogoje, to je zadostno izobrazbo, da bi se zaposlili. S tem bi bili končno izenačeni z onimi, ki so med vojno učili Milka Kovič

100 let šole na Ježici

Osnovna šola na Ježici je menda prva v Ljubljani, ki je proslavila svoj 100-letni jubilej kot podružnica osnovne šole Danile Kumar v Stožicah. Glavna proslava je bila 8. maja 1970 ob 17. uri pred šolo. Pozdravni govor je imel ravnatelj centralne šole Franc Camernik. O razvoju šole pa je govoril Kunovar Franc, nekdanji učencec iz Ježice, ki je sodeloval tudi v NOB. Sedel je nastop pionirskega zbora z Ježice, zborna recitacija učencev, zatem je nastopil tudi domači moški zbor POSAVJE.

V prenovljeni šolski stavbi je pa bila prirejena razstava zgodovinske dokumentacije šole. Lepo urejeno razstavo si je ogledalo mnogo domačinov in drugih obiskovalcev.

20. maja 1970 pa je bila v Stožicah še druga proslava povezana s 25-letnico svobode. Pozdravni govor in pomen slavlja je podal ravnatelj Franc Camernik. Nadaljnji program je bil zelo dobro pripravljen. Odlični je bil recital, povezan s pesmimi šolskega troglasnega zbora, zatem še pionirje-

va recitacija. Prof. Marta Jeglič in zborovodinja Angela Ivančič sta se res potrudili in dosegli s tem sijajen uspeh.

Proslavo je še poživil folklorni nastop učencev višjih razredov v belokranjskih nošah. Ki so mu sledili mladi šolski tamburaši.

Za zaključek je istega dne ob 20. uri imela svoje slavlje še gimnazijska mladina ter dijaški glasbeni šole. Proslavo je začel predsednik OS tov. Koman. Nato je sledil program: recital, solo petje, violinski solo in solo flavta.

Tako so vse tri ustanove dostojno proslavile 25-letnico svobode. Stanko Skočir

Tudi nova šola v Kranjski gori bo to jesen

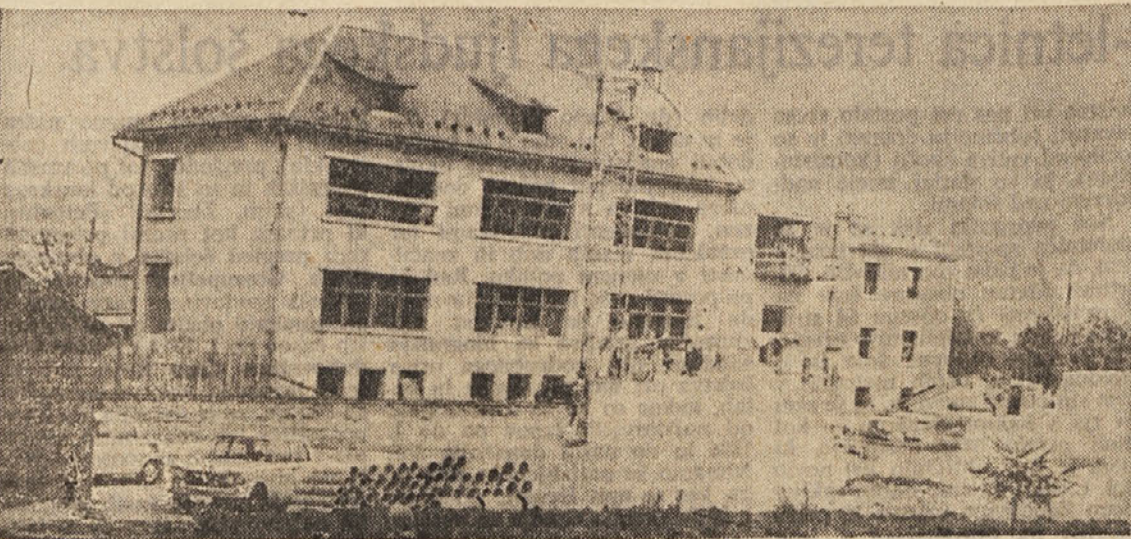
Pri gradnji nove osnovne šole v Kranjski gori so se dela nekaj zakasnila, ker je bilo letos spomladi to izredno veliko snega. Kljub temu pa nam je tov. Miro

Ogrin, direktor SGP Sava, ki opravlja to veliko gradnjo, dejal, da bo šola — kot je dogovorjeno — do roka nared in da bo prihodnje šolsko leto, to je letošnje jesen, pouk že v njej.

Osemletko v Lescach so začeli obnavljati

Znano je, da so v radovljiskih občini uspeli z referendumom za gradnjo šol. Med drugimi je v tem načrtu tudi obnova in povečanje osnovne šole v Lescach. Pred kratkim so delavci GP Gošenje iz Radovljice že pričeli z preureditvenimi deli. Na šoli so pouk zaključili nekaj prej kot

drugod. Ker pa so s tem že računali, so imeli krajše zimske počitnice kot na drugih šolah. Nekaj dni so imeli pouk tudi na prostem, največ v campu Sobčeva bajerja. Računajo in kot je dogovorjeno, bo preurejena šola že v novem šolskem letu predana svojemu namenu. B. Blenkus

Gradbišče pri osemletki v Lescach

Poceni dopust na morju

lahko preživite na Kaštelanski rivieri (Kaštel stari)

Cena polnega penziona je samo 36,00 N-din.

Na voljo je še nekaj prostih mest.

Informacije in rezervacije:

Turistično transportni biro ZZTP Ljubljana, Titova 32 tel. 311-851, in v poslovalnicah v Postojni, Mariboru in Celju.

»Obrazovanje i odgoj u Jugoslaviji«

Resolucija o vzgoji in izobraževanju — končni rezultat večletnih razprav o zveznem dokumentu, s katerim so določene osnove dolgoročne politike razvoja te naše družbene dejavnosti — je zdaj izšla v posebni knjižici v »biblioteki zvezne skupščine«. Brošuro — njena cena je 5 din — lahko naročite pri sekretariatu za informativno službo zvezne skupščine, Beograd, Trg Maršala Engela 13, ali preko »Prosvete«, Novi Sad, Narodnih heroja 14. Prav tam je izšla tudi knjižica z zbranim gradivom o izvajanju resolucije zvezne skupščine o telesni kulturi pod naslovom »Sprovođenje resolucije savezne skupščine o fizičkoj kulturi.«

Strokovno izpopolnjevanje učiteljev, ki delajo v oddelkih za PB

Republiška izobraževalna skupnost je vključila v obvezno izpopolnjevanje tudi učitelje, ki delajo v oddelkih PB. Delo z učenci v PB je predvsem vzgojne narave v ožjem smislu besede. Od učitelja — vodje oddelka zahteva, da je osebnost in da ima »pedagoško srce«, poleg tega pa široko splošno, psihološko in pedagoško izobrazbo.

Mnogo učiteljev v oddelkih PB čuti potrebo, da bi obnovili, poglobili in razširili znanje iz mladinske psihologije, da bi učence bolje razumeli v njihovih razvojnih težnjah in potrebah. Velike težave imajo pri navajanju učencev na redno, sistematično in racionalno učenje. Mnogo učencev v PB je takih, ki so na različne načine neprilagojeni. Učitelji jim pa ne morejo pomagati, ker niso bili dovolj seznanjeni s pojavi vedenjskih in čustvenih motenj in drugimi asocijalnimi odkloni v razvoju otrok.

Zaradi takih potreb je Zavod za šolstvo izdelal program izpopolnjevanja, ki bo zajel vsa navedena področja: najnovejša dogajanja iz psihologije otroka v osnovni šoli, teorije in tehnike racionalnega učenja in osnove za razumevanje otrok z motnjami in zavorami v razvoju ter ravnanje z njimi.

Te tri teme bodo obdelali na tridnevni seminarjih, in to: ob koncu junija v Ljubljani za 2 skupini, ob koncu avgusta v Mariboru 2 skupini in v začetku septembra v Ljubljani 3 skupine učiteljev. Tako bomo dali vsem učiteljem v PB možnost, da se izpopolnijo. S poglobljenim in razširjenim strokovnim znanjem, upamo, da bodo lažje, pogumnejše in z večjim optimizmom delali z učenci in se po literaturi tudi sami naprej izobraževali.

Toda vzgojno delo v PB terja od učitelja še več kot to. Drugi važen element dela v PB je oblikovanje prostega časa. Tega je zlasti na nižji stopnji precej in ga je treba zapolniti z dejavnostmi in vsebino, ki sprošča otrokove napetosti, prebuja čustva in omogoča razvijati ustvarjalnost po trenutnih interesih.

Sodobno življenje prinaša v šolo nove oblike pedagoškega dela, za katere pa kader ni pripravljen, ali vsaj ne dovolj. Kadrov-

ske šole so pripravljale in še pripravljajo kandidate predvsem za intelektualno vodenje otrok. Pedagoška praksa pa nam dokazuje precejšen deficit na tem področju. Pedagoška služba si zato prizadeva, da bi vsaj delno dopolnila ta primanjkljaj v izobrazbi učiteljev, ki delajo v PB z različnimi težaji.

V zadnjih dveh letih je bilo organiziranih v Ljubljani več tečajev. V Zavodu za glasbeno in

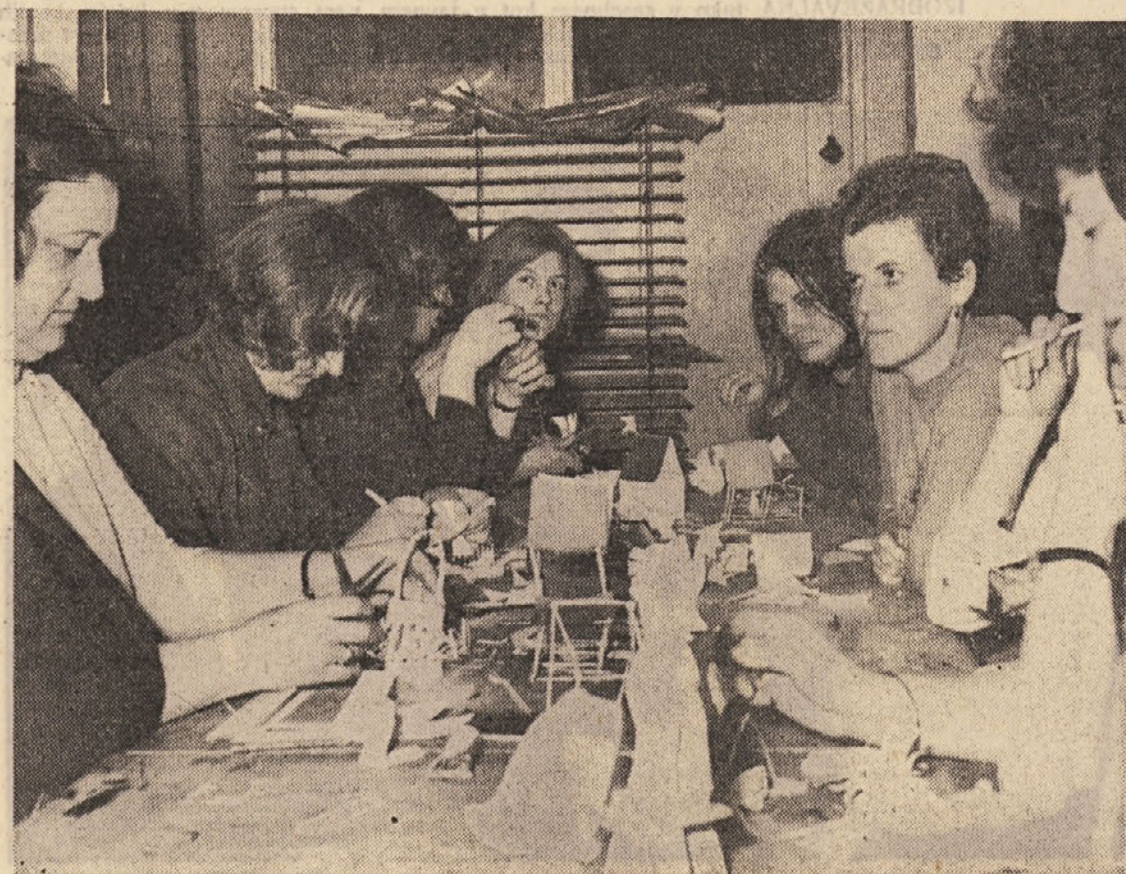
baletno izobraževanje smo privedli glasbeno instrumentalni tečaj za kitaro, blokflavto in delo z Orffovim instrumentarjem. V Pionirskem domu sta bila 2 tečaja za likovno ustvarjanje v prostem času.

V jesenskih mesecih pa se bodo spet pričeli tečaji. V Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje prirejamo ritmiko. Na Srednji vzgojiteljski šoli bo tečaj za likovno in tehnično oblikovanje različnega materiala. Člani Lutkovnega gledališča v Ljubljani pa so obljubili, da bodo vodili skupino učiteljev, ki se želijo naučiti dela z lutkami.

Medtem ko spadajo zgoraj omenjeni seminarji pod obvezno

izpopolnjevanje, pa so ti tečaji namenjeni prostovoljcem, ki imajo za posamezne dejavnosti osebni interes, veselje in nagnjenje in jim ni žal žrtvovati za izpopolnjevanje tudi nekaj svojega prostega časa. Vsi dosedaj organizirani tečaji so zelo dobro uspeli. Vsi ti učitelji bogatijo ure sprostivne otrok s pridobljenim znanjem in ga posredujejo tudi drugim kolegom na šoli.

Zal da sedaj za tovrstno izpopolnjevanje učiteljev še nimamo zagotovljenih družbenih sredstev in smo navezani na kotizacijo udeležencev oz. ustanov. Vendar pa ta ni tako visoka, da bi preprečevala obisk tečajev.

Na tečaju za izpopolnjevanje učiteljev, ki delajo z otroki v oddelkih za podaljšano bivanje

Srečanje osnovnih šol Prežihovega Voranca

V treh sončnih, čeprav ne toplih dneh 23., 24. in 25. maja, ko so se Uršija gora, Peca in Obir bleščali v novozapadlem snegu, smo se na Ravnan na Koroškem zbrali učenci in učitelji iz slovenskih osnovnih šol, ki nosijo ime pisatelja Prežihovega Voranca.

Idejo o srečanju so očivil prosvetni delavci ravenske osnovne šole. Ponudili so se za gostitelje in organizatorje kulturno prosvetnega programa ob 20-letnici smrti svojega velikega Korošca.

Prišli smo iz različnih krajev Slovenije: Kostanjevica, Jesenice, Bistrice v Prekmurju, Maribora in Ljubljane. Bili smo iz različnih krajev z istim imenom. Segali smo si v roke in brez zadržkov postali dobri znanci in prijatelji.

Posebno doživetje je bilo srečanje mladih ravenskih gostiteljev s svojimi gosti učenci. Segali so si v roke in se predstavljali. Bridko je bilo pri srcu sodelavcu, ko je s solzami v očeh potožil: »Moje ga gosta pa ni! Mama pa je toliko napelkala.« Drugi je prosil: »Ce nimate dečka, ki ste mi ga obljubili, pa mi dajte deklico, saj imam doma sestro, pa bo ona skrbel za zanj.« Sahistka Sonja iz VI. razreda je razočarana spoznala, da so ji za gostitelja določili dečka. Glavo je žalostno povesila. Učiteljica nam je pojasnila: »Sonja pričakuje dečkovo sestro, toda brat je želel, da jo privede na dom on in da je na poti od šole do doma njen kavalir.« Sonja smo prosili, naj mu željo izpolni. Z nasmehom ga je pogledala. Prijazen deček 12 in 13 let je brez predsodkov zaprosil: »Sonja, poljdiva!«

V teh majskih dneh je Čevčev, delavsko naselje na sončnem griču, s svojimi stolpnici, bloki, formo vivo, zelenicami, plavalnim bazenom, športnimi igrišči in veliko telovadnico začutil nov utrip, utrip mladih. Gostje so občudovali plastike forme vive v Ravnan. Ekipa dečkov in deklic iz različnih šol so se pomerili v rokometu. Plavalni bazen, ki je v sosedstvu športnega igrišča, jim je v prostih urah poklanjal radost sprostivne v vodi. Sahisti so se v učilnici ravenske šole na šahovskih deskah bojevali za pokal zmagovalca.

V Domu železarjev so udeleženci prisostvovali proslavi, ki so jo pripravili ravenski učenci. Skozi usta mladih Korošcev je ponovno spregovoril pisatelj Lovro Kuhar — njihov Voranc. V prvi vrsti je poleg drugih gostov sedela pisateljeva soproga, vdova Marija, in poslušala velike besede svojega nekdanjega moža. Pevski zbor je mestoma polglasno spremljal recitatorje in se izmenoma osamosvojil v koroški narodni pesmi.

Mladi gostje in njihovi spremljevalci so se poklonili pisatelju pred njegovim spomenikom v parku in na njegovem grobu v Kotljah. Obiskali so njegovo domačijo na Prežihovini in njegove rojake in njih potomce v Jamnici. V tej vasi, po domače Šentdanielu, nas je pričakal ugledni glasbenik prof. Luka Kramolc. Pokazal nam je hišo »pavrov«, ki jih je pisatelj upodobil v svojih delih. S prisrčnostjo nam je govoril o njih, svojih domačih in o mlademu koroškemu »pobu« iz Kotelje — Vorancu. Stari Mavrel, ljudski pesnik iz sosednje Strojne, nam je preko svojega znanca o Vorancu povedal:

Naš Voranc izpod Uršlje gore, naš prvoborec in glasnik, kdo prav oceniti te more, ko rodoljub si bil velik. Bogat na duhu in spreviden pretežko si krivice zrl, čuteč ko Cankar, pisec priden, kot on prezgodaj si umrl.

Pred domačo gostilno so nas iznenadili koroški »pavri« in nam zapeli nekaj svojih narodnih pesmi. Bili smo ganjeni in navdušeni.

O domačinu Vorancu sta nam govorila tudi prof. Mrdavič in ing. Šipek. Mladi Voranc, komunist, ilegalac in pisatelj je vedno bolj postal naš. Korošci so nam ga poklanjali v kulturno dediščino z ognjem zanosa, ljubeznijo in spoštovanjem.

Ko so se mladi gostje skupno z domačini zbrali na slavnostnem odru, je njihova beseda o Vorancu bila iskrena in prepričljiva. »Hudabivnikova Meta« je s svojim otrokom Samorastnikom ponovno spregovorila ponosno in samozavestno, da je v dvorani bilo čutili odločnost in moč koroškega človeka, ki že stoletja kljubuje vsakomur, ki mu krati pra-

vico do svobodnega življenja in ustvarjanja.

Ali so se mogli ravenski učitelji in učenci spoštljive pokloniti svojemu velikemu Samorastniku kot tako, da so mladini z ljubeznijo in ponosom predstavljali Vorančeve kraje, ljudi in njegove — v koroškem naglasu ponovljene besede. Ko smo občudovali rast in napredek Raven in spoznavali nacionalno zavest koroškega človeka, smo bili ponosni nanje in na zemljo, ki je rodila revolucionarja in pisatelja Lovra Kuharja.

Ce bi bili poklicni pedagogi in družbeni delavci voljni česče organizirati podobne kulturno bogate in vsebinsko zanimive akcije, bi mnogi naši mladi ljudje bili bolj notranje usmerjeni in bi znali bolj ceniti človeka in njegove ustvaritve.

Ravenskim učiteljem, njihovim sodelavcem in učencem naj bo zadoščenje za njihovo poštovanost in kulturno udejstvovanje naše priznanje, da smo se z njihovih Raven vrnili na svoje šole in domove bogatejši: pisatelj Voranc je odšel bolj naš, njegove Solzice so lepše in Jamnica resničnejša.

Udeleženka iz Osn. šole Prežihov Voranc v Mariboru: **MARIJA UNGAR**

Ze sedaj vabimo učitelje, ki delajo v PB, ali pa bodo v bodočem šolskem letu pričeli s tem delom, da se odločijo vsaj za enega od pripravljenih tečajev. Prižadevali si bomo, da bomo organizirali take tečaje tudi v drugih centrih Slovenije, zlasti v Mariboru.

Vsebinsko bogata, pestra in dobro organizirana dejavnost v prostem času daje neštete in raznovrstne priložnosti za duševno zblizevanje učencev in vodje oddelka, ustvarja vedro razpoloženje, s tem pa se odpirajo vrata za intenzivno vzgojno vplivanje na učence. Obenem pa je to zelo uspešna motivacija za učno delo.

Tončka Metelko

Delovna skupnost
OSNOVNE ŠOLE COL, občina Ajdovščina
razpisuje prosto delovno mesto
— učitelja za razredni pouk na oddelku v **PODKRAJU**
Pogoj: PA za razredni pouk ali 5-letno učiteljske z diplomom
Zaposlitev je za določen čas (10 mesecev).
Stanovanje je zagotovljeno.
Prijava pošljite na naslov Delovna skupnost osnovne šole Col, p. Orešje — Col. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Bliža se 200-letnica terezijanskega ljudskega šolstva

L. 1770 je izšel znani dekret Marije Terezije o uvedbi javnih osnovnih šol, v katerem je postalo šolstvo državna stvar (»šolstvo je in ostaja zmeraj politična«). Potem ko se je namreč ustanovila dunajska normalna (1771 l.), ki naj bi izboljšala način poučevanja na ljudsko šolski stopnji, so na Dunaju v l. 1770-72 razpravljali o osnutku šolske reforme v Avstriji. Sestavil ga je Kumerdejev predstojnik na Orientalski akademiji minister Pergen. Naš Kumerdejev Blaž pa je pod vplivom teh težnj in pripravl l. 1772 sestavil načrt za slovenske osnovne šole. Ze lani smo obhajali 100-letnico radikalne šolske reforme, ko je

šolstvo pri nas res postalo stvar javnosti (občine in države) in se ločilo od vpliva škofij (konzistorijev), ki so dotlej imele nadzorstvo nad šolami. Naš pedagoški tisk se je te stoletnice spomnil v glavnem s tem, da je izdal zbornik »Ob 100-letnici 8-letne obvezne šole na Slovenskem« (v obsegu 64 strani) s članki in tabelami o pregledu razvoja osnovne šole in o predmetnikih, učnih metodah v tem stoletnem radobju, in še sem in tja s kakim člankom — kot tudi ostalo naše časopisje, ki nam je tudi obljubilo 100 novih šol. L. 1966 pa smo dobili zaključeno Zgodovino šolstva in pedagogike na Slovenskem v treh

»Želim si življenje polno poezije in poezijo polno življenja«

Srečanje z Milo Vlačič-Gvozdičevom

Dnevna soba — knjige, slike, rože in pianino. Literarni nočno sredi sobotnega dopoldneva. Glasba in žametni glas Mine Jerajeva, ki ga je ukradel magnetofonski trak neke lanske decembrske noči okrog triindvajsete ure. Tedaj, ko predstavlja RTV Ljubljana poslušalcem nove pesmi in pesnike: Mila Vlačič — Gvozdičeva, avtorica zbirke Učini mi se da su zvijezde. Doma iz Mostarja, že več let pa Ljubljanka, zaposlena na pedagoški akademiji.

Na svet sem prišla / v septembrskem jutru, v nedeljo. / In moje življenje je bilo zaznamovano / s kazalcem na sončni uri. / In pridobilo si je neskončna prejšnja življenja. / Življenje in čas sta me primorala, / da pišem in rišem mostove sedanosti. / Vendar se mi zdi, da je zunaj mene / in da dosežem lahko le njen del. / Doklej naj hodim po obljubljeni poti, / da bi našla na en sam mirni dan, / v katerem bi prislunila glasu tišine?

Tako se predstavi pesnica v uvodu svoje pesniške zbirke. (Pesmi za radijsko oddajo je prevedel France Vurnik.)

Kaj ji pomeni pesem? Veliko. Sestavni del njenega življenja je; topel, intimni svet, v katerem išče izhod iz vsakdanjosti. V njem najde dovolj svetlobe in lepote, čudovite pogoje za ustvarjanje. Zaljubljena je v sonce in oblak neba, v svoj svet prihaja odeta v ogrinjalo pomlad. Njena najljubša sopotnika sta mir in samota.

Desanka Maksimović je zapisala v Prosvetnem pregledu o njenih pesmih med drugim tudi naslednje: — Njeno hercegovsko poreklo izpričuje čudovit jezik njenih pesmi: stavki so kultivirani, sodobni. Ta jezik je čist, prozoren in zapeljiv kot Neretva, njena rodna reka. Gotovo je, da je mogoče s takim jezikovnim znanjem preleteti najbolj prefinjene misli in čustva, kar se pesnici tudi posreči. In dalje: — Če drži to, kar pravi neke esejist, namreč, da lahko ocenjujemo pesnikov notranji svet po tem, od kod izbira besede, potem je izbrala naša pesnica pravo pot... Vsebinska njenih misli sta vedno lepota in stihija narave, dogajanje v človeškem srcu: najprej zaslisi glasove, ki se tu porajajo. Ena od odklik pravega pesnika je, da razmišlja v slikah; v poeziji M. V. — Gvozdičeve jih je veliko. Poleg metafor in primerjav je ta poezija polna personifikacije. Zdi se ji, da so okrog nje vsa živa bitja, saj čuti njihovo bližino, dušo in želje. Povezana so med seboj in z njo. V tem gnezdju živi bolj stvarno kot v svojem vsakdanjem življenju. To je v resnici njeno vsakodnevno življenje, vse drugo pa je privid.

Ce je to res, kako je potem z vašim polticem, saj vemo, da je vaše pravo področje dela pedagoško delo, da ste odlični metodik in avtorica znanega učbenika za srbohrvaščino, ki so ga praktiki sprejeli tako kot malokatero podobno knjigo. Ali ste zadovoljni v svojem poklicu? sem jo vprašala.

— Zelo rada imam svoj poklic, pri tem delu najdem srečo in zadovoljstvo. Nisem pesnik, ki živi v oblakih, ograjen od resničnega sveta. Tako sem kot toliko drugih žena: živim za poklic, dom in seveda, za svojo poezijo. Pogosto nam je resda težko. Prosvetne delavke nosimo težavnost poklica nenehno s seboj: svoje delo in misli, ki jih ni mogoče zakleniti v predal, ko odhajamo iz učilnic. Doma nas čaka novo delo in nove skrbi. To je tisto, kar je v našem poklicu najtežje.

Vaša pesniška zbirka je zbudila izredno pozornost ne samo pri nas, temveč tudi v drugih republikah. Vendar: kaj pomene vam? — Izredno osebno zadoščenje, saj se mi je posrečilo — upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

Ce želje bi veljale kaj — če sa bi si želeli? — Kot prosvetna delavka: da bi ohranila ljubezen do poklica, ki je težak, hkrati pa nenadomestljivo lep. In kot pesnica? Želim ostati samosvoja, predvsem preprosta in osebno svobodna v tem vse bolj zapletenem življenju.

Ustvarili ste si svoj svet. Kako bi ga opisali? — Odpiram okna svoje graščine / in soncu in luni. / Zaklet grad je to. / Namesto bršljana / ga ovijajo vilini lasje. / V njem se objemajo sanje / in nastajajo pesmi.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

— Upam vsaj — svoj svet približati bralcem.

TEMNOVANJE SREDNJEŠOLCEV V ZNANJU TUJIH JEZIKOV

Aprila 1970 je priredilo Društvo za tuje jezike in književnosti SRS v Ljubljani na II. gimnaziji (Subičeva 1) drugo republiško temnovanje dijakov četrtih razredov gimnazij in strokovnih šol v znanju tujih jezikov.

Srednješolskega temnovanja iz angleščine, ki je bilo 12. aprila, se je udeležilo skoraj 120 dijakov kot lani, in sicer 136 tekmovalcev iz Ljubljane, Maribora, Celja, Ptuj, Kranja, Jesenice, Skofje Loke, Novoga mesta, Nove Gorice, Postojne, Idrije, Kopra, Pirana, Trbovelj, Kamnika, Raven, Krškega in Ruš. Udeležili so se ga četrtšolci gimnazij in strokovnih šol. Glede na načrt in število ur, ki jih imajo tuji jezik na šolah, smo dijake razdelili v 3 skupine: na dijake, ki so učili angleščine na gimnaziji intenzivno (9 dijakov), na ostale dijake — gimnazijce (114 dijakov) in na dijake s strokovnih šol (13 dijakov). Angleški test je bil nekoliko težji kot lani, saj so letos tekmovali četrtšolci in ne tretješolci. Obsegal je pripravljen tekst in vprašanja k temu tekstu, ki so preverjala razumevanje pisanega jezika. Na vsako vprašanje je moral dijak izbrati eno edino pravilno odgovor izmed 5 navedenih odgovorov. Nadaljnje vaje so testirale dijakovo besedišče, vstavljanje prepozicij, rabo pogojnika v vsebinsko povezanih stavkih, prosti spis z daniimi točkami, ki so tvorile ogrodje zgodbe, in na koncu tekst, ki je preverjal slušno razumevanje dijakov. Raven znanja je bila letos neprimerno višja kot lani, čemur ni vzrok samo dejstvo, da so letos tekmovali četrtšolci, medtem ko lani tretješolci, ampak tudi zato, ker se znanje angleščine na gimnazijah iz leta v leto počasi, toda vztrajno dviga. Pokazalo se je tudi, da delajo dijaki strokovnih šol v pogledu tujega jezika v neprimerno slabših pogojih kot gimnazijci.

Komisija je na podlagi ocenjevanja anonimnih nalog nagradila naslednje dijake:

V skupini strokovne šole je bil nagrajen s I. nagrado Zlatko Voda s Tehniške srednje šole za elektrotehniško stroko v Mariboru. V skupini angleščina — intenzivno ni bila podeljena I. nagrada, ampak le II., ki jo je dobil France Sešek z gimnazije Poljane v Ljubljani. V gimnazijski skupini angleščina — navadno je bilo nagrajenih 10 dijakov, ki so zasedli prvih 6 mest. Prvo nagrado je dobil Velimir Gjurin s I. gimnazije v Ljubljani — Bežigrad, ki je bil tudi na lanskem temnovanju najboljši. Druga mesta so zasedli dijaki z naslednjih gimnazij:

2. mesto Anica Carrotta in Magolič Januša, obe z gimnazije Jesenice;
3. mesto Zvan Marija z gimnazije Jesenice;
4. mesto Drago Šori z gimnazije Jesenice;

zije Jesenice in Branko Paš z gimnazije Trbovlje;

5. mesto Vili Kovač z gimnazije Trbovlje;

6. mesto Agnez Vidmar in Avgust Ovsenik, oba z gimnazije Kranj, ter Nada Spacapan z gimnazije Koper.

Vsi testi so profesorjem na vpogled na Pedagoški akademiji v Ljubljani, Stari trg 34, soba 24, pri prof. Srebotovi. Analiza testa in rezultatov bo izšla v prihodnji številki Vestnika Društva za tuje jezike.

Istega dne so tekmovali tudi dijaki, ki se na imenovanih šolah uče nemškega jezika.

Udeležba je bila glede na prvo temnovanje v znanju nemškega jezika kar zadovoljiva. Tekmovalo je skupaj 32 dijakov, 29 z gimnazij in 3 s srednjih strokovnih šol, skupaj 9 dijakov in 23 dijakov. Če upoštevamo, da se učijo dijaki na 20 gimnazijah v SRS nemščino kot prvi ali drugi tuji jezik, potem je povprečno vsaj vsaka gimnazija poslala po enega tekmovalca. Vendar številke kažejo, da so se tekmovalja udeležili le dijaki z 9 gimnazij:

Celje 3, Idrija 1, Kočevje 4, Kranj 9, Ljutomer 2, Postojna 4, Ptuj 1, Ravne 2, Stična 3. Izmed strokovnih šol so tekmovali dijaki Šole za zdravstvene delavce (Novo mesto), Gozdarske tehniške šole (Postojna) in Tekstilne tehni-

ške šole (Maribor). Dijaki so na temnovanju morali pokazati v šoli pridobljeno znanje nemškega jezika. Zato ni bila potrebna za temnovanje nobena posebna priprava. Dijaki so tekmovali v pisanju diktata, v razumevanju neznanega teksta (po poslušnem in prebranem besedilu), v avtomatskem obvladovanju struktur in pismenem izražanju. Za zadnji test so morali napisati opis situacije (dve po izbiri) in pri tem vključiti 10 besed, ki so bile dane kot iztočnice.

Vse temnovanje je bilo preračunano na 90 minut.

Uspeh je za prvo temnovanje v znanju nemškega jezika zadovoljiv, če upoštevamo, da so se tekmovalja udeležili tudi dijaki z gimnazije, kjer je nemščina drugi tuji jezik, in s srednjih strokovnih šol, kjer pouk tujih jezikov spada med splošnoizobraževalne predmete. Od skupno 60 dosegljivih točk je dobil prvi najboljši tekmovalac 51 točk (Helena Likar, gimnazija Postojna), druga dva sta prejela 47 oziroma 46 točk (Marta Kovačič, gimnazija Postojna, in Jožica Privšek, gimnazija Celje), tretja dva sta bila s 45 oziroma 42 točkami Vito Andrešek (gimnazija Celje) in Miran Rozman (gimnazija Ptuj). Najboljši so prejeli knjige, ki jih je podarilo društvo. Podrobnejša analiza bo pokazala, ali so bili te-

sti pretežki ali pa je pouk nemščine bolj usmerjen v pasivno znanje jezika.

19. aprila so tekmovali dijaki gimnazij v znanju ruskega jezika. Udeležilo se je tekmovalja 64 dijakov s 16 gimnazij. Podrobnejše poročilo o tem temnovanju je izšlo v Prosvetnem delavcu, 6. maja 1970. Poročilo o temnovanju naših dijakov v znanju tujih jezikov ne bi bilo popolno, če ne bi omenili tudi temnovanja v znanju francoskega jezika, ki je bilo 5. aprila 1970 tudi na II. gimnaziji v Ljubljani pod okriljem Alliance française. Udeležilo se ga je 176 dijakov III. in IV. razreda s 17 gimnazij SRS. Tema letošnje temnovalne naloge je bila »Veliki ljudje pripadajo vsem narodom« (Les grands hommes appartiennent à tous les peuples). Ker je temnovanje vključeno v zvezno in evropsko temnovanje v znanju francosčine, bodo končni uspehi določili in nagradence za Jugoslavijo izbrali v Parizu. Nagrada za 4 najboljše jugoslovanske tekmovalce je desetdnevno bivanje v Parizu.

Ne da bi posebej poudarili pomen temnovanja naših dijakov tudi v znanju tujih jezikov, je pričakovati, da se bo 3. republiškega temnovanja v znanju tujih jezikov, ki postaja že tradicionalno, udeležilo še več tekmovalcev. Srebot — Braz

Letošnje Didacte v Baslu (28. maja—1. junija) se je udeležilo precej slovenskih prosvetnih delavcev, ki so potovali v Švico z osebnimi avtomobili, z avtobusi, z vlakom in celo z letalom. Ta razstava sodobnih učil je bila prav gotovo vredna ogleda in je dala prosvetnim delavcem marsikatero pobudo. — Leto 1966 je razstavljalo na Didacti v Baslu 531 razstavljalcev, dve leti nato v Hannoveru 670 in letos v Baslu že čez 800 razstavljalcev. Jugoslavijo sta zastopala letos samo dva razstavljalca, Švico pa kar 177. Podrobnejše poročilo o Didacti 1970 bomo objavili v PD jeseni. — M. Kambič

Naravne lepote so za vse

Najboljše naloge s to tematiko bo v letošnjem letu zaščit narave nagradila revija »Moj mali svet«

Mnogo naravnih lepot in zanimivosti se je spričo industrializacije oddaljilo ne le starejšim, temveč tudi mladini. Pa tudi okoli doma in v njem imamo vedno manj možnosti, zlasti pa časa, da bi negovali živo naravo; rastline ali živali. Tako izgublja naš mladi rod stike, s tem pa tudi pojmovanje in pravičen odnos do rastlin in naravi, pa tudi do tistih, ki jih neguje človek v zelenicah v mestih in okoli vrtov.

Mar ni uničevanje cvetlic v parkih in v naravi posledica prave pomanjkljive človeške kulture? Zatorej neke moramo začeti! Najprej razčistimo pri sebi, nato pa začnimo vzgajati pri otrocih ljubezen do narave. Delo ne bo lahko in zato bo vsak predlog koristen in zaželen. Pedagogi iz Maribora so reviji »Moj mali svet« priporočili, naj bi se zavzeli, da bi mladina (šolska) pisala sestavke o odnosu do zelenice, revija pa naj bi potem nekaj najboljših sestavkov objavila oz. pisca nagradila.

Uredništvo revije »Moj mali svet« je ta predlog sprejelo in sklenilo, da bo deset piscev nagradilo s celotno naročnino za revijo »Moj mali svet«. To akcijo, ki bi bila nekakšno temnovanje, bi začeli z novim šolskim letom. Prve tovrstne sestavke naj bi revija dobila že oktobra, nadaljnje pa marca prihodnje leto. Od časa do časa bo revija sproti obveščala, kako poteka akcija.

Da bo nalogo lažje uresničiti v raznih krajih po Sloveniji, predlagamo tri naslove:

1. Kaj si mislim, ko gledam cvetje v mestni zelenici?

2. Kaj si mislim ob pogledu na cvetje v domačem ali pa sosedovem vrtu?

3. Ko zagledam cvetice na travniku ali v gozdu (v planinah in nižini).

S temi temami oz. nalogami bi želeli na prijeten način zbuditi zanimanje za naravo. Domnevamo, da bo precej dobrih nalog, zlasti tam, kjer je šola in na šolskem vrtu gojijo rastline, a tudi tam, kjer starši dovolijo, da sami otroci negujejo oz. skrbijo za lončnice ali vrt. Kjer pa tega ni, bo bržkone ustrezen pedagogov uvod pred nalogo pripomoček do razmišljanja. Dve ali tri naloge med šolskim letom s podobno vsebino lahko vsaj malenkostno pripomorejo k temu, da bodo otroci začeli spoštovati, ceniti in varovati naravo.

V nalogah bi šolarji lahko opisali svoje vtise o cvetlicah, nadele, kdor je opazil, kako nepridipravi trgajo, na primer tulipane, vrtnice, cvetoče grmovnice in drugo na mestnih zelenicah in na vrtovih, bi lahko opisal takšen dogodek in dodal svoje mnenje, lahko pa bi v nalogi takšno dejanje tudi obsodil. Prav tako bi lahko šolar v svoji nalogi opisal izlet in neomejeno trganje ter uničevanje samoniklih cvetic v naravi, npr. močvirskih tulipanov na barju, narcis na Golici in drugod, pogajec na planinskih travnikih, mečk na Cerkljanskem jezeru itd. Naj bi napisal, kaj si misli ob takem dejanju. Vdilo naj bi bilo naslednje: »Narava in cvetice niso le za enega, temveč za vse ljudi.« Prav zanimivo pa bi bilo tudi, če bi v teh sestavkih učenci opisali svoje udeje-

stvanje pri gojenju rastlin v šoli ali doma. Menimo, da bi iz teh sestavkov zvedeli, kdaj in kako so šolarji dobili vseleje do

rastlin in narave, pa bi ta način v revijah in časopisih priporočali tudi drugim.

Inž. DANICA HONZAK

IDA PERTOT

V prvih dneh junija je premislila ugledna učiteljica Ida Pertot, roj. Hmelak.

Učiteljice v Gorici je končala v 1903. letu, ki je bilo za jugoslovanske narode tako zelo pomembno. Prvo službo je opravljala v domačem kraju. Najprej je bila na Dol. Otlci skupaj s tovarišem Cibejem, potem pa v Ajdovščini. Službovala ni dolgo, ker se je

po poroki z geometrom Pertotom odselila v Trst in od tu v Mursko Soboto. Njen mož je bil ugleden narodnjak in rodoljub ter dolgoletni starosta Sokola v tem kraju.

Potem ko je v drugi svetovni vojni zasedel našo domovino okupator, se je vrnila zopet v svoj rojstni kraj, kjer je po kapitulaciji Italije sprejela službo partizanske učiteljice v Ajdovščini in Lokavcu. Njeno ilegalno ime je bilo Duja.

Imela je izreden dar za naravoslovje in se zanimala za vse, kar je bilo v zvezi z bojem slovenskega ljudstva na Primorskem proti fašistični okupaciji. Vedno je bila budna na braniku slovenstva, pomagala je ljudem z navesti in poučevanjem. Bodrila jih je, ko je bilo najtežje, in jim predočevala narodne vrednote kot največje svetlinje, za katere je vredno živeti in trpeti. Prav zato jo bo to ljudstvo ohranilo in takem spominu. Vse njeno delo in misli je spremljalo prepričanje, da so med številnimi vrednotami, za katerimi stremimo, prav narodne in etične vrednote tiste, ki človeka najbolj osrečujejo. LB

PEDAGOŠKA AKADEMIJA V LJUBLJANI

Stari trg 34

RAZPISUJE

na podlagi 161. člena statuta redni in izredni vpis v 1. letnik študijskega leta 1970/71. Kandidati se lahko vpišejo na naslednje predmetne skupine:

A. ODDELEK ZA RAZREDNI POUK

B. ODDELEK ZA PREDMETNI POUK

- slovenski jezik — srbski in hrvaški jezik
- angleški jezik — slovenski jezik
- nemški jezik — slovenski jezik
- angleški jezik — nemški jezik
- slovenski jezik — zgodovina
- knjižničarstvo in eden od jezikov navedenih skupin
- zgodovina — zemljepis
- biologija — kemija
- gospodinjstvo — kemija
- matematika — fizika
- likovna vzgoja z zgodovino ali enim od jezikov
- glasbena vzgoja — enopredmetna ali dvopredmetna z zgodovino ali enim od jezikov
- tehnična vzgoja — fizika
- tehnična vzgoja — kemija

C. ODDELEK ZA SPECIALNE PEDAGOGE

- ortopedagoško usposabljanje duševno prizadetih
- ortopedagoško usposabljanje mladine z motnjami vedenja in osebnosti (samo redni študij)
- ortopedagoško usposabljanje fizično invalidnih in bolehnih (samo redni študij)
- surdopedagoško usposabljanje gluhih in naglušnih (samo redni študij)

Č. ODDELEK ZA IZOBRAŽEVANJE VZGOJITELJEV

(samo izredni študij)

D. ODDELEK ZA IZOBRAŽEVANJE UČITELJEV

STROKOVNIH ŠOL

(samo izredni študij)

- strojna stroka
- elektro stroka
- administrativna stroka

Kot redni študent se lahko vpiše, kdor je z uspehom naredil ustrezno srednjo šolo. Kot izredni študent se lahko vpiše, kdor izpolnjuje pogoje za vpis, pa zaradi delovnega razmerja ali iz drugih upravičenih razlogov ne more obiskovati pouka kot redni študent.

VPISNI POGOJI

I. Na oddelek za razredni pouk, oddelek za predmetni pouk, oddelek za specialne pedagoge in na oddelek za izobraževanje vzgojiteljev v domovih se lahko vpišejo kandidati z opravljenim zaključnim izpitom na gimnaziji, učiteljski ali srednji vzgojiteljski šoli.

II. Na posamezne skupine oddelka za predmetni pouk in oddelka za specialne pedagoge se lahko vpišejo tudi kandidati:

1. z zaključnim izpitom na ekonomski šoli — na oddelku za jezike in knjižničarstvo
2. z zaključnim izpitom na tehniški šoli ustrezne smeri (strojna, elektro, kemijska in gradbena) — na oddelku za matematiko in fiziko, tehnično vzgojo
3. z zaključnim izpitom na šoli za oblikovanje — na oddelku za likovno vzgojo
4. z zaključnim izpitom na srednji glasbeni šoli — na oddelku za glasbeno vzgojo
5. z zaključnim izpitom na zdravstveni tehniški šoli vseh smeri — na oddelku za specialne pedagoge in oddelku za izobraževanje vzgojiteljev v domovih

Vendar pa morajo kandidati, ki so končali šole navedene pod točko 1, 3 in 4 in želijo študirati na oddelku za predmetni pouk, opraviti poseben izpit iz drugega vpisnega predmeta. III. Na oddelku za izobraževanje učiteljev strokovnih šol se lahko vpišejo kandidati, ki so opravili zaključni izpit na tehniški ali njej ustrezni šoli za gospodarstvo in družbene službe.

Polnoletni kandidati brez končane srednje šole, ki ne izpolnjujejo pogojev, ki jih zahtevajo točke I—III tega razpisa, imajo pa najmanj štiri leta delovne dobe, se lahko prijavijo k sprejemnemu izpitu.

Poseben izpit iz tujega jezika morajo opraviti kandidati, ki žele ta jezik študirati, pa ga niso imeli v srednji šoli kot prvi tuji jezik.

Vsi kandidati, ki se vpisujejo na oddelku za likovno ali glasbeno vzgojo, morajo opraviti poseben izpit iz likovne oziroma glasbene stroke.

Poleg že navedenih pogojev morajo imeti vsi kandidati za vpis na Pedagoško akademijo družbenomoralne lastnosti, ki so potrebne za uresničevanje vzgojnih in izobraževalnih smotrov.

ROK ZA PRIGLASITEV

Kandidati, ki se želijo v študijskem letu 1970/71 vpisati v 1. letnik akademije, morajo do 31. julija 1970 vložiti v tajništvo akademije, Ljubljana, Stari trg 35, prošnjo, kolkovano z 1.—din.

V prošnji naj kandidati navedejo:

- osebne podatke s točnim naslovom
- šolsko izobrazbo
- način študija (redni — izredni)
- predmetno skupino, na kateri želi študirati

Prošnji je treba priložiti zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o zaključnem izpitu ali sodno overjen prepis, kratak življenjski, izpisek iz rojstne matične knjige in pisemsko ovornico z znakom ter točno izpisanim naslovom kandidata. Kandidati, ki žele študirati izredno, morajo v prošnji navesti tudi razloge in predložiti dokazila.

O sprejemu kandidatov na akademijo odloča posebna komisija učiteljev akademije.

Sprejemni izpiti bodo od 9. do 21. septembra 1970.

Program in navodila za sprejemne izpite določa komisija v tajništvo akademije. Kandidati, ki se prijavijo k sprejemnemu izpitu, morajo ob vložitvi prošnje vplačati 50.—din za delno kritje sprejemnega izpita, to ne velja za kandidate, ki bodo študirali na oddelkih za likovno vzgojo in glasbeno vzgojo pa morajo opravljati poseben izpit.

Vpis rednih in izrednih študentov v 1. in 2. letnik akademije bo od 20. do 30. septembra 1970.

SVET PEDAGOŠKE AKADEMIJE
V LJUBLJANI

Šmartno pri Litiji: Uspela revija otroških in mladinskih zborov

V torek, 2. junija, je bila v kino dvorani v Šmartnem revija otroških in mladinskih zborov občine Litija. Tokrat je nastopilo 7 otroških zborov, in sicer z osnovnih šol: Kresnice, Hotič, Jevnica, Šmartno, Gabrovka in Litija ter prvič tudi otroci vzgojne varstvene ustanove Šmartno. Med mladinskimi pevskimi zbori, bilo jih je pet, pa so nastopili zbori osnovnih šol: Dole, Gabrovka, Poljšnik, Šmartno in Litija. Vsega skupaj je nastopilo 447 pevcev, ki so peli pred polno dvorano.

Prireditve je uspela, ker je bila množična. Pohvaliti je treba poleg pevovodij matičnih šol še pevovodje podružničnih šol, ki so ravno tako pripeljali svoje zborčke, čeprav delajo v težjih razmerah, imajo manjše število otrok, še manjše število samih dobrih pevcev. Med zbori je nekaj takih, ki so pokazali tudi visoko kvaliteto, so pa tudi zbori, ki še niso dosegli potrebne kvalitete, vendar menim, da v prihodnje tudi to pričakujemo. S svojo pridnostjo in zagnanostjo so vsi pomagali, da je bila občinska pevka revija ena izmed najlepših glasbenih prireditev letošnjega šolskega leta v občini Litija.

M. D.

VODIČ PO REVJI VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Glasiło zavoda za šolstvo SR Slovenije, izdaja skupaj z Zvezom delavskih univerz Slovenije. Glavni urednik Boris Lipužič, odg. ured. T. Weber, St. 2, 3. leto 1970 — I.

Celotna revija nakazuje izredno obširno neobdelano tematično in problematiko področja vzgoje in izobraževanja. Za uvodnik ODNOS MED STROKOVNO PROJEKCIJSKIM IN ZNANSTVENO RAZISKOVNIM DELOM NA VZGOJNO IZOBRAŽEVANEM PODROČJU izpod peresa B. Lipužiča, urednika revije in direktorja Zavoda za šolstvo, opozarja, da ta institucija šele išče svoj obraz in mesto. Istočasno, ko članek navaja kot prvo delovno nalogo Zavoda proučitev osipa v osemletki, navaja tudi potrebo po hitrejšem noveliranju učnih načrtov, problematiko učbenikov in učil. Iz članka ne izvem, kako bo zavod izvajal »stalno sistematično skrb (pri) uresničevanju družbeno idejno vzgojnih smotrov v šolah ter (pri) splošni krepitvi vzgojne funkcije šole«.

V poglavju OSNOVNA ŠOLA najdemo sestavek S. Mariona UČNI USPEHI OSNOVNE ŠOLE V ŠOLSLEM LETU 1968/69, ki pušča slab občutek, da nečemo verjeti resnice o grozljivem generacijskem osipu, saj s številskimi dokazi, da je v lanskem letu ponavljalo razred le nekaj nad 9 odstotkov vseh osemletkarjev. Številke o generacijskem osipu, ki jih dnevno poslušamo v skupščini in drugod, so tako še vedno neovržene in nepreklicane.

Zelo nazorno in tehtno je osvetliti izračunavanje osipa — smp —, ki tako kot javnost zahteva ne zaupanje, ampak kontrolo. Navaja vzroke, iz katerih sklepa, da so naša organizacijska poročila šol površna in zato neprecizni dokumenti preverjanja dejanskega stanja.

Ob te tri članke se zanimivo uvršča problematika UČENCI VOZACHI IN NJIHOV UČNI USPEH izpod peresa Mire Cencič. Odlična analiza zajema le stanje občin NG, Tolmin in Ajdovščina, kjer je pod udarom prevelike obremenitve kar 42,5 % učencev. Njihovi učni uspehi so nezadovoljivi in zaskrbljujoči, čeprav je njihova zrelost za vstop v šolo za celih 1,22 % višja kot tistih otrok v razvitih predelih.

Revija je razgrnila tudi prve rezultate dela ŠOLSKE SVETOVALNE SLUŽBE. Nadaljevanje in konec članka dr. Franceta Pedička DOSEDANJE DELO ŠOLSKE SVETOVALNE SLUŽBE NA EKSPERIMENTALNIH ŠOLAH zapisuje hotenja in začetno prakso te novitete na Slovenskem. Članek zaključuje z ugotovitvijo, da se hipoteze že potrjujejo v praksi. Prispevki, ki naj ilustrirajo dosedanje delo šolske svetovalne službe, pa demantirajo njegovo zavzetost, saj Dušan Bavdek trdi, da se »šolska svetovalna služba še ni postavila na čelo pedagoškega življenja in dogajanja v šoli«. T. Ule ugotavlja, da so »mnogi učiteljski zbori priprani, da so le oni od družbe postavljeni za vzgojo in izobra-

ževanje in da ni vmes prostora za nikogar več«. I. Ferbežar opozarja, da učiteljski kolektiv »raje sprejme za svojega psihologa, ki kdaj nastopa kot učitelj in vzgojitelj med otroki«. Majda Uršič zaskrbljeno sprašuje »ali se ne bi takoj spremenil učenčev odnos do šolskega pedagoga kot svetovalca, če bi se pojavil šolski pedagog kot učitelj?«.

Kljub Pedičkovemu zavzetemu delu in znanim uspehom šolskih svetovalnih služb po svetu se zdi iz objavljenega gradiva, da so šolske svetovalne službe še vedno pod udarom majhnih notranjih in zunanjih razmer, ki (močno) preprečujejo uveljavitev te moderne metode celo na najbolj razvitih področjih.

Naj omenim še Trčkovo dokazovanje o vrednosti najavljenega obiska svetovalca na šoli in organizacijske težave ljubljanske zavodove enote, pa bo začetna misel verjetno dovolj utemeljena.

Pozornosti je vreden Kvaternikov opis POSKUS Z NOVO MATEMATIKO V OSNOVNI ŠOLI, ki zelo nazorno opiše še trajajoči francoski poizkus, ki boja uvaja v odnose med učiteljem in učenecem kvaliteto boljše odnose. Matematika »znajti se v množici« uči bolj logično sklepati kot računati. Učenec napreduje v njej lahko celo sam s pomočjo učnih lističev. Minka Jemec dopolnjuje prejšnjo temo s sestavkom KAKO DO BOLJSIH USPEHOV V MATEMATIKI. Njune zelo konkretne napotke in ugotovitve so drage

gocena vzpodbuda. Zdi se, da bo Zavod za šolstvo moral iti še dlje — kazalo bi formirati »udarne« skupine praktikov, ki bodo uspešne metode uveljavile in s tem »premaknile« tudi interne prosvetne delavce.

Sestavka iz poglavja o SREDNJEM ŠOLSTVU se nista potrkala na našo prakso. Govorček informira, kako v ZR Nemčiji načrtujejo po klasifikaciji poklicev učne načrte. Priporočila nam sodelovanje z internacionalnim uradom za delo v Ženevi (kjer imamo tudi Slovenci svojega predstavništva).

Lorenčič načrtuje PROBLEMATIKO ANALITICNEGA OČENJEVANJA UČENCEV, ki zaradi akutnosti snovi same zasluži vso pozornost praktikov.

V tej številki se je predstavilo tudi IZOBRAŽEVANJE ODRAŠLIH s programom za letošnje leto in (zastarel) članek o delavskih univerzah in izobraževalnem sistemu.

Milivoj in Marjanka Lapuh sta predstavila učilnico za in z g. M. Adamič pa razmišlja o pomenu sodobnih AV sredstev in pripomočkov pri poučevanju.

Zadnji del revije sestavljajo pelemele informacije, ki po svoje dopolnjujejo snov iz revije oz. načrtujejo novo tematično.

Upamo, da bo revija Zavoda za šolstvo vzpodbudila naše pedagoške teoretike k hitrejšemu obravnavanju predolgo zanemarjenega področja.

JOŽA ZAGORC

»Križanke v snegu«, Rihard Jakopič, 1914. leta, olje

RAZSTAVA JAKOPIČEVH DEL — IZJEMEN DOGODEK

Jubilejna razstava Jakopičevih del prihaja resda zamudniško med nas. Čeprav je pričujoča slikarska retrospektiva Riharda Jakopiča v ljubljanski Moderni galeriji z enoletno zamudo počastila umetnikovo stoletnico rojstva — temu so gotovo vzrok objektivni organizatorski pogoji — pa je bolj pomembno dejstvo, da se nam kaže umetniško izročilo velikega mojstra mnogo bolj bogato in razpoznavno kot kdaj koli prej. Nekdaj tujec med svojimi, je že dolga desetletja veljal za prvega med utemeljitelji modernega slovenskega slikarstva.

Ko se nam razgrinja na razstavi širina Jakopičevega duha ob slogovnih premenah njegove ideje in slikarskih zahtev, se nam bolj kot ob kateri poprejšnji razstavi odpira izjemno bogat, tvoren, tudi iščoč svet umetnika, ki je z vizionarskim posluhom sledil svojim umetniškim nagnjenjem, četudi za ceno tveganja. Slednja razstava znova potrjuje, da Jakopičevega slikarskega opusa ni mogoče utesniti v »impresionizem«. Razstava, ki je urejena tematsko, ne kronološko, morda še v večji meri podkrepi misel, da impresionistična oznaka za Jakopiča ni zadostna, ne zadovoljiva, umetnikovi ustvarjalni napori so daleč presegli območje, ki ga ponavadi označujemo kot impresionistično. Treba se je zamisliti ob njegovih motivih iz Zasavja, ob mnogobraznih doživljajih ljubljanskih Križank, ob živornih podobah tujotjank, z rožami in že postaja jasno, da velikemu

umetniku ni bilo do prerisavanja prirode, marveč je objektivni svet slikarsko prepsnil. Z neizbrano močjo in svežino se povrača k istim motivom, barvno doživlja me je vselej izžarevalo od nežno vitnih obrisov brez pa do prekipajočih barv ob Savi.

Tematična ureditev razstave je morda lažja od kronološke, toda taki razvrstitvi Jakopičevega slikarskega in risarskega dela vendar kaže dati prednost: tako nam motivna zaokroženost odpi-

ra nov pogled na slikarja in hkrati terja jasnejšo ovrednotenje celotnega pojmovanja Jakopičeve ustvarjalnosti. Vsekakor pomeni Jakopičeva razstava izjemen dogodek v repertoarju domače razstavne prizadevnosti. Premisleka je vreden datum razstave, kajti če bo razstava odprta le do 5. julija, bo marsikdo prikrščen za eno najpomembnejših razstav zadnjih let. Razstava je že take narave, da bi jo morala videti šolska mladina ob strokovnem vodstvu.

»Nega in vzgoja otroka«

Primerjavcu predvojnega knjižnega trga s povojnim se glede pedagoške literature nehoti vsiljuje razveseljiva razlika. Očitno je namreč, da število izdanih knjig s področja vzgojeslovja po letu 1945 nenehno narašča in daleč presega vse, kar je bilo dobrega na Slovenskem napisanega oziroma natiskane pred II. svetovno vojno. Za to gre hvala zlasti prizadevnosti nekaterih slovenskih založb, ki našim staršem že nekaj desetletij nudijo starih in novih knjig, iz katerih se leti lahko dobera pouče o vsem, kar je potrebno za uspešno vzgajanje otrok in doraščajoče mladine.

Plodno ustvarjalnost domačih piscev podpre občasno tudi kakšen prevod izbranega dela tujega strokovnjaka. Med najodličnejše knjige te vrste sodi brez dvoma delo svetovno znanega zdravnika

dr. Benjamina Spocka z naslovom »Nega in vzgoja otroka« (v nalu: Baby and Child Care), ki je v matični deželi izšlo že v milijonskih nakladah.

Skoraj 550 strani obsega oca knjiga na strokovnem, kljub temu pa na vsakomur razumljiv način prikaže vse tiste zdravstvene in pedagoške postopke, katerih poznavanje omogoča očetu in materi pravilno obravnavanje mladega naraščaja v zdravju in boleznih ter od rojstva do spolne zrelosti.

Dasi je knjiga nastala v drugačnem družbenem okolju, ki nam je tuj, je njena vrednost kljub temu tolikšna, da zasluži vso našo pozornost. Izdala jo je »Naša žena« v Ljubljani. Glede na bogato vsebino knjiga niti ni preveč draga: stane 38 din.

VIATOR

VZGOJNI ZAVOD JANKA PREMRLA VOJKA V VIPAVI

Uspešna bilanca petletnega dela

V Vipavi so 30. maja v Vzgojnem zavodu Janka Premrla Vojka praznovali petletnico uspešnega usposabljanja cerebralno motorno invalidnih otrok. Jubileja so se udeležili številni gostje, med njimi tudi članica Izvršnega sveta skupščine SRS tov. Zora Tomičeva.

Ravnateljica tov. Pelicon Frančiška je pred pričetkom proslave podala pregled nastanka zavoda, katerega začetek sega v leto 1958. Takrat se je v bolnišnici Stara Gora pri Gorici osnovala prva posebna osnovna šola za cerebralno motorno prizadete otroke. Prvi uspehi in naraščanje števila tovrstno prizadetih otrok so terjali večje in ustreznejše prostore, pa tudi sredstva in kadre. Sedanja zgradba sicer ni bila zgrajena v te namene, toda s pomočjo Stalne konference za rehabilitacijo invalidov, Republiškega zavoda za socialno zavarovanje in Sklada za šolstvo SRS so bili prostori adaptirani in opremljeni; danes se v njih kompleksno usposablja sto prizadetih otrok v popolni osemletki, ob zdravstveni negi in oskrbi, socialni in psihološki službi in v delavnicah za delovno usposabljanje.

V zavodu dela 46-članski kolektiv s 25 strokovnimi delavci, ki se nenehno študijsko izpopolnjujejo. Pri ogledu šolskih prostorov, fizioterapevtskih oddelkov in delavnic so bili gostje prijetno presenečeni. Prostorji sicer niso moderni, so pa primerno opremljeni in veje iz njih toplina in smisel za delo s takimi otroki. Visoko raven delovnih uspehov so potrjevali tudi izdelki gojencev, ki so bili presenečenje celo za tiste, ki poznajo sposobnosti in zmogljivosti te kategorije otrok. Presenečenje je bil tudi program, ki so ga pripravili za to slovesnost otroci. Recitiranje, prizorčki in petje so bili edinstveni in za večino gledalcev pravo presenečenje. Posebno pozornost je vzbujala izredna sproščenost in prizadevnost otrok, kar je gotovo dokaz, da je njihovo počutje adekvatno premagovanju težav in krepitvi volje kot osnovnih pogojev za socializacijo.

Vzgojno delo v majhnih skupinah

Pedagogovo poklicno delo je praviloma učnovzgojno delo z neko skupino, s skupino otrok oz. doraščajoče mladine, z razredom. Ta skupina pa ni zgolj vsota posameznikov, marveč je — kot je to nekoč duhovito povedal Druker — podobna melodiji, saj ne sestoji iz vsote individualnih glasov, ampak iz njihovega medsebojnega odnosa. Ko delamo z skupino, se nam ta odziva kot celota, zaradi česar je dobro poznava metode učnovzgojnega dela s skupino še zlasti potrebno in pomembno.

Knjig, ki bi obravnavale to področje, jugoslovanski knjižni trg ne premore mnogo. Dozdeva se nam celo, da je knjiga B. Rakića »Vzgojno delovanje v majhnih skupinah« (v originalu: Vaspitno delovanje u malim grupama) eno izmed redkih, ki je temu problemu v celoti posvečena. Na 137 straneh daje razdeljen na 48 manjših poglavij zadosten

Razveseljivo je tudi dejstvo, da uživa zavod v svojem okolju veliko razumevanja in podpore. Delovni kolektivi iz Ajdovščine in Vipave niso pozorni do zavoda samo z darili, pomagajo tudi pri zaposlovanju gojencev, vojska pa jim pripravlja teren za zunanje igrisce.

Zavod in njegov kolektiv, ki uspešno usposablja cerebralno motorno invalidne otroke — ene najtežjih kategorij razvojno prizadetih otrok, zasluži ob svojem jubileju vse priznanje z željo, da bi mu ob podpori družbene skupnosti uspelo v bodoče urediti še vse nerešene probleme. V. J.

Osnove učnega procesa

Dr. Vid Pečjak definira učenje kot spremljanje dejavnosti pod vplivom izkušenj z razmerno trajnim učinkom. Le-ta poteka v treh procesih: osvajanje nove dejavnosti, ohranjanje učinkov te dejavnosti ter obnavljanje dejavnosti. Ker tvori učenje predpogoji za dosedanj ter bodoči razvoj človekove civilizacije in kulture, sodi brez dvoma med njegove najpomembnejše aktivnosti.

Glede važnosti učenja, ki spremlja človekovo življenje od rojstva do groba, so se številni znanstveniki še posebej posvetili proučevanju učenja ter pogojem

za njegovo uspešnost. O učenju, ki sodi v višjo psihično dejavnost, so bile napisane številne knjige; tudi pri nas je izšlo že več del s tega področja. Tem se je pred kratkim pridružil priročnik za učitelje in študente učiteljskih šol z naslovom »Osnove učenja«. Delo je napisal dr. Ivo Furlan.

Avtorjev namen je bil pojasniti osnovne fiziološke, fizične, psihološke ter socialne elemente učnega procesa, da bi na podlagi temeljitega poznavanja teh učitelji znali kar najbolj smotno usmeriti učno dejavnost svojih učencev. Dotika se tudi nekatere manj znane oblike učenja, npr. hipopedije, dodani test znanja pa služi za preverjanje našega poznavanja učnega procesa.

Zanimivo, 78 strani obsegajoče delo je izdala šolska knjiga v Zagrebu; cena je 17 din.

VIATOR

OSNOVNA ŠOLA LESIČNO
razpisuje za
podružnično šolo Zagorje
prosto delovno mesto

— UČITELJA
ZA RAZREDNI POUK
Zagotovljeno je samsko stanovanje.

Osnovna šola
Dušan Kveder-Tomaž
Litija

razpisuje prosto delovno mesto

— vodje podružnične šole
POLŠNIK
Pogoj: U
Stanovanje v šoli.

VZGOJNO VARSTVENI
ZAVOD POLJANE
Ljubljana, Strossmayerjeva 3

razpisuje

prosti delovni mesti za

— dve vzgojiteljici

Pogoj: končana vzgojiteljska šola z diplomom

Rok za prijavo 30. VI. 1970.

Nastop službe po dogovoru.

Svet

VZGOJNO-VARSTVENEGA

ZAVODA »JELKA«

Glavarjeva ulica

razpisuje

prosta delovna mesta za

— 3 VZGOJITELJICE

Ponudbe sprejemamo do zadnje delovnih mest.

V Šibeniku: deseti jugoslovanski festival za otroke

Letošnji jugoslovanski festival otroka je deseti v zaporedju festivalov, ki jih prirejajo v Šibeniku vsako leto zato, da bi bile predstave za otroke čim boljše, da bi se zvišala raven estetske vzgoje namenjene najmlajšim. Deseti, jubilejni jugoslovanski festival otroka bo od 24. junija do 5. julija v Šibeniku.

Na letošnjem festivalu ne bodo v študijskih razpravah obravnavali posebne teme s področja estetske vzgoje otroka. Razprave bodo posvečene pogovoru o estetskih področjih, ki jih je doslej obravnavala ta festival, nakazale pa bodo tudi tista področja, ki jih bo treba v prihodnjem obdobju še posebej proučiti. Uvod v razprave bo poročilo, ki bo hkrati tudi kritični pregled festivala. Največ bodo razpravljali o elementih festivalskih gledaliških programov: režiji, scenografiji, glasbi, animaciji, tehnologiji lutke itd. Razpravo bodo vodili letošnji selektorji.

Neposredno pred pričetkom festivala bo objavljena publikacija o dosedanjem delu festivala »Pisem deset — berem deset«, ki jo je uredil književnik Voljin Jelčić.

Na svečanem začetku festivala, ki bo v sredo, 24. junija ob 20.30 v Šibeniku v letnem gledališču na Trgu republike, bodo sodelovali otroške redakcije beograjske, ljubljanske, saraevske, skopske, titogradske in zagrebške televizije.

V četrtek, 25. junija ob 9. uri (ob tem času bodo vsak dan tudi razprave o festivalskih programih) se bodo v mali dvorani Doma JNA začele študijske razprave. Zvečer ob 20.30 uri bo v letnem gledališču baletni večer: z baletom »Scapino« bodo nastopili izvajalci iz Amsterdam.

V petek, 26. junija se bo v letnem gledališču predstavilo ob 20.30 ljubljansko mladinsko gledališče z igralko Wilhelma Buscha »Čipek in Čapek«.

V soboto, 27. junija bo gostoval ob 17. uri v šibeniškem gledališču te-

ater »Ion creanga« iz Bukarešte. Uprizorili bodo »Nedokončano zgodbo Alasca Popovica, ob 20.30 pa bodo gostje iz Amsterdam odplesali balet »Scapino«. To bo II. program baletnega večera.

Za nedeljski večer, 28. junija, so organizatorji napovedali nastop otroškega gledališča »Ognjen Prica« iz Osijek. Ob 18.30 bo v šibeniškem gledališču uprizorilo lutkarstvo Hanne Januszewske »Tigrček«. Ob 20.30 bo otroško gledališče »Ognjen Prica« iz Osijek uprizorilo tudi baletni večer. Predstavili bodo »Deklico in galeba« (besedilo: Ljerk Marinković, glasba: Nikša Njirić), »Pisno obloko rumene rogate« (besedilo: Sunčana Škrinjar, glasba: Nikša Njirić) in Nenavadni oder (besedilo: Miroslav Miletić). Malo gledališče »Tresnjek« iz Zagreba bo nastopilo z »Mornarskimi vragolijami«, za katere je glasbo napisal Miroslav Berta.

V ponedeljek, 29. junija ob 18.30 bo nastopil v gledališču stavi oddelček za lutkovno vzgojo Pionirskega doma iz Ljubljane. Uprizorili bodo Zgodbo o polomljeni lutki, ljubljansko lutkovno gledališče pa bo uprizorilo »Tigrčka Petra Hanne Januszewske. V letnem gledališču bo ob 20.30 nastopilo gledališče »Ion Creanga« iz Bukarešte z igralko Iona Luciana »Neposlušni petelin«.

V torek, 30. junija ob 18.30 se bo predstavilo v gledališču stavi lutkovno gledališče iz Mostarja z »Vragovim mostom« Milene Markove. Ob 19.30 bo v Katedrali koncert, na katerem bo nastopili otroški zbor norveškega rada »Srebrni dečki«. Ob 21. uri bodo nastopili v letnem gledališču člani dopskega gledališča iz Skopja z igralko Saria Pera: Obuti maček.

V sredo, 1. julija ob 18.30 bo uprizorilo Malo pozorišče iz Beograda Dušana Radojevića »Na črko, na črko, ob 20.30 pa v letnem gledališču saraevsko Pozorišče za mlade Mihaila Jan-

čikina »Taram, baran, beca«.

V četrtek, 2. julija bo gostoval v šibeniškem gledališču ob 18.30 Najmlajše gledališče (CSSR) z igralko »Začarani vol« Jane Synkove. Ob 19.30 bo v katedrali koncert pariškega otroškega zbora »Mali slavci«. Ob 21. uri bo v letnem gledališču gosvoločno gledališče »Pinokio« iz Lodza (Poljska) z igralko Wg. Oskara Kolberga in Janusa Galevicia »O čem govore letni časi«.

V petek, 3. julija bo nastopilo v šibeniškem gledališču ob 18.30 otroško gledališče iz Subotice s predstavo »Tisro besed o treh besedah« (Dragan Lukić — Miroslav Ujević), ob 20.30 pa v letnem gledališču Zagrebško gledališče mladih iz Boška Trifunovića »Baiko o carju in pastirju« ali z »Igračkami Vesne Parun«.

V soboto, 4. julija bo uprizorilo zagrebško lutkovno gledališče ob 18.30 v šibeniškem gledališču igralko »Čipolno« (G. Rodari — D. Miladinov), ob 20.30 pa v letnem gledališču otroško gledališče iz Subotice Miroslava Nastasijevića »Samoklo in Augustina«.

V nedeljo, 5. julija ob 20.30 v letnem gledališču: Pionirski dom; Radakcija Srečanja ob četrtnih (Beograd) nato pa bo koncert Najlepša pesem otrok vsega sveta«.

Med tem festivalom bo tudi razstava z naslovom »Otroška in mladinska gledališča v svetu«, ki jo je pripravila Mednarodna organizacija za otroška in mladinska gledališča.

Organizatorji letošnjega festivala se posebej žele, da bi se festivala v Šibeniku udeležilo čimveč prosvetnih delavcev. Med festivalom bodo vsak dan zanimive razprave o festivalnem programu, oziroma o režiji, scenografiji, glasbi, dramaturgiji, animaciji, tehnologiji lutke itd.

Prosvetni delavci in šole, ki se žele udeležiti festivala, naj sporoče svoje udeležbo na naslov: Jugoslovanski festival deteta — Šibenik, zato, da jim bodo lahko priskrbeli rezervacije.

PRIPRAVA IN VODENJE SESTANKOV

Drobna in majhnega formata je knjižica avtorja Jožeta Valentičiča z gornjim naslovom, njen zunanji obseg pa je pravo nasprotje tistemu, kar je njena vsebina. Če bi kdo želel imeti velikost in debelino knjige v skladu z aktualnostjo tematike, bi morala biti ta knjiga najdebelejša od vseh, ki smo jih izdali po vojni. Sestanki so namreč pri nas nekaj, kar nam vzame ogromno časa, morda največ od vsega ostalega, razen tistega, ki ga porabimo za proizvodnjo, morda pa še celo več. Pričakovali bi torej najbolj debelo knjigo, dobili pa smo najbolj drobno. Od prve do zadnje strani jo lahko preberemo na enem samem sestanku — in prav bi bilo, da bi tako storili.

Ker je pri nas že vrsto let prava poplava sestankov in ker so pogosto še vedno sestanki zaradi

sestanka samega, ni nič nepričakovane, da mnogi ljudje meni, da so kratkoma vsi nepotrebni. Zaradi nekakšne zadrege, izvirajoče iz kompromitiranosti sestankov kot takih, si preneka sklicatelj danes poskušajo pomagati z drugačnimi izrazi kot npr. razgovor, posvet, zbor, zasedanje, seminar ali celo kolokvij in simpozij ali podobno, vendar sta tehnika dela in organizacijska vsebina skoro vedno enaki.

Da so sestanki kompromitirani že po izrazu samem, je vzrok v slabi pripravi in slabem vodenju, ne pa v obliki dela sami, ker ta je in bo najbrž še dolgo pogosta oblika kolektivnega dela v organizirani in demokratični družbi.

Ker torej sestankov samih ne moremo eliminirati, smo jih dolžni racionalizirati. Tako pridemo

do vprašanja, kako naj jih racionaliziramo. Knjižica Jožeta Valentičiča nam ponuja vse osnovne okvire metod in tehnik za pripravo ter vodenje sestankov, da bodo kar najbolj učinkoviti. Skoda, da nismo dobili take publikacije vsaj že pred 20 leti.

Avtor nam že na prvi strani jasno poudari smoter sestanka, ki je: oblika organizirane kolektivne miselne ustvarjalnosti — oblika kolektivnega odločanja. To pa je hkrati maksima današnjih družbenih odnosov in še posebno maksima samoupravnih družbenih odnosov.

Avtor knjižice nas vodi dalje preko različnih vrst sestankov ter našteva prednosti in pomanjkljivosti enih in drugih, nakar preide na vsebino same. Tu nas podrobneje spoznava s tehniko vodenja sestankov, ki ima še poseben pomen in čemur marsikdo, ki danes vodi sestanke, ni kos. Neprecenljive vrednosti so navodila, kako naj vodja doseže, da bodo dejansko vsi prisotni odločali, da je vsakdo aktiven in da je končna odločitev resnično volja vseh, ne pa le manjšine, ki danes pogosto spretno izsili vnaprej pripravljene odločitve.

V zadnjem delu knjižice nas avtor seznaja z nekaterimi zakonitostmi skupne dinamike, to so specifične zakonitosti odnosov med ljudmi, ki so bodisi slučajno prostorno skupaj kot neformalna grupa, ali pa imajo nek skupen status, to je skupno nalogo, skupen interes, skupno usodo itd., tj. formalna grupa. Na vsakem sestanku pridejo do izraza vsaj nekatere zakonitosti skupne dinamike, in tisti, ki sestanek pripravlja in vodi, mora poznati nekaj elementov zakonitosti skupne dinamike.

Morda poreče ta ali oni posvetni delavec, da je knjižica s takim naslovom gotovo namenjena le političnim forumom in

političnemu delu ter bo šel mimo nje, ne da bi jo prebral, še manj pa kupil. Toda prav posebej bi želeli poudariti njen splošni pomen; vsebina knjižice je namenjena prav vsakomur, vsakdo izmed nas se takorekoč vsak dan srečuje s situacijami, ko pristojne kolektivnemu odločanju ali pa je žrtev slabo pripravljenega in slabo vodenega sestanka.

Vsakdo, ki bo knjižico prebral, bo najbrž pomislil na to, koliko dragocenega časa izgubljam prav zaradi tega, kar pripravljamo in vodimo sestanke »na pamet«. Hkrati pa bomo prav gotovo poskušali sami prispevati v bodoče k večji učinkovitosti in večji racionalnosti ter večji demokratičnosti, kar pa je najgloblji namen tiskane brošure.

Boriti se proti sestanku ni prava pot, boriti pa se je treba proti neorganiziranim in slabo vodenim sestankom. Kako bomo to delali, nas avtor dovolj dobro informira. Avtorju smo lahko hvaležni, da se je potrudil posredovati vsem nekaj, kar nam bo vsak dan koristilo v javnem in tudi privatnem življenju.

Jože Trček

Pred 10-letnico smrti Gustava Šiliha

Prihodnje leto bo minilo 10 let, odkar je umrl prof. GU-STAV ŠILIH, pedagog, ki je vse svoje sile posvetil vzgoji učiteljskega naraščaja med obema vojnoma, po osvoboditvi pa je svoje delo nadaljeval z nezmanjšano žilavostjo, sestavljal več priročnikov za učitelje in starše ter se v zadnjem desetletju svojega življenja posvetil delu VZGOJNE SVETOVALNICE V MARIBORU, ki jo je tudi kot prvo v Sloveniji ustanovil in vodil do smrti.

Pred 10-letnico njegove smrti je izšla iz vrst nekdanjih Šilihovih učiteljskih, sedanjih prosvetnih delavcev, odborikov mariborskega Pedagoškega društva in drugih pobuda, da bi prihodnje leto ob tej obletnici odkrili spominsko ploščo z bronastim reliefom na hiši, v kateri je živel in pisal, to je v Mariboru, Cankarjeva ul. 8. Naše PD se je zaradi tega odločilo, da izvede, to zamisel, ki jo podpirata tudi Zveza pedagoških društev Slovenije (Ljubljana) in Zveza kulturnih delavcev, v Mariboru.

S to akcijo prevzema PD v

Mariboru, ki ga je G. Šilih vrsto let uspešno vodil, določene obveznosti, med temi tudi, da si ustvari ustrezní fond za kritje vseh stroškov. Zavedamo se, da je imel pokojni profesor širok krog prijateljev in znancev, prav tako pa je tudi na stotine učiteljev, zlasti v severovzhodni Sloveniji, ki so bili njegovi dijaki, in vsi ti bodo radi prispevali po 10 din za izvedbo spominske svečanosti ob 10-letnici njegove smrti. S predvidenim enkratnim prispevkom utegne fond toliko narasti, da bo odbor častno opravil svojo nalogo. Iskustva, ki si jih je pridobil prejšnji pripravljalni odbor za postavitev velikega Schreinerjevega spomenika v Mladinski ulici v prvih povojnih letih, so nam porok, da se bodo nove generacije prosvetnih delavcev, zlasti iz Šilihove dobe na bivšem učiteljski, odzvale predlogu in prošnji Pedagoškega društva v Mariboru. Prosimo, da bi prispevke pošiljali na tek. rač. št. 518-679-2655 Pedagoško društvo v Mariboru z označbo »za spominsko ploščo«.

—Alže—

»ŽIVALI«

Pred nekaj tedni smo dobili na šolo komplet dvanajstih knjižic o živalih, v založbi NOLIT — Beograd, distribucija za Slovenijo, Cankarjeva založba — Ljubljana. Otroci so navdušeni posegli po privlačno ilustriranih knjižicah. Žal je med besedilom najti nekaj vsebinskih napak, ki sem jih zapazil kot laik, verjetno bi jih biolog našel še več. Naj navedem nekaj iz druge, tretje in pete knjižice, da bi opozorili tudi druge učitelje nanje!

Po našem pojmovanju lova lovo lovci fazana (in drugo divjad) zaradi športa in ne »stikaajo za fazani zaradi okusnega mesa«. V slovenski lovski terminologiji poznamo angleškega psa pitčarja pod imenom poenter (in ne pointer), kar menda pomeni kazalca oziroma napovedovalca, ker lovcu napove — pokaže divjad z izrazito stoji (glej ilustracijo), ni pa sposoben divjadi zadržati, dokler ne pride lovec, kot piše nad ilustracijo.

Mestni otroci bi težko verjeli, da je golob zelo plašen. Tudi zapisa, da stanejo kolikor več milijonov, ne orientira otrok na pravilno vrednotenje našega denarja (saj že imamo pol desetletja nove dinarje!).

O divjem zajcu že dolgo vemo, da ima čudovit sluh, ni pa zanj značilen »prefinjen« voh. Dneve preživi v svojem ložu, ki ni nikakoli luknja.

Psi jazbecarji jazbeca v jazbini zadržijo, da lovec prekoplje do njega. Samo slabi jazbecarji pustijo jazbecu pobegniti iz jazbine.

Tisto »ali več« o lisici je pa najbrž iz pravljice pobrano in se lahko čudimo, da ni še zgodbe o volku, ki je pil v tolmu, da bi prišel do sira...

Medved je sicer naša največja zver, izraz mesojede pa našega medveda malo prehud obsoja.

Neodpušljiva pa je napaka, ko avtor (ali prevajalec) trdi, da pravimo divjemu petelinu, to je velikemu petelinu (it. urogallo) tudi ruševca. Ruševca ali škarijavec (it. fagiano di montagna) je namreč neka druga ptica.

Pri nas mislimo na gamsa, kadar govorimo o divjih kozah, tu pa je očitno pod tem imenom mišljen kozorog.

Ce je toliko napak še v ostalih devetih zvezkih, potem ne moremo govoriti samo o površnosti, ampak o neodgovornosti izdajatelja in distributerja do naših mladih bralcev, ki si čisto v rani mladosti za vedno utisnejo v spomin razne podrobnosti, v teh primerih napačne. Vsekakor pa je v takih površnih izdajah beseda »enciklopedija« zlorabljena.

Branko Rot

LEOPOLD SUHODOLČAN:

Rumena podmornica

Pisatelj Leopold Suhodolčan je posvetil precejšnji del svojih sil mladinski književnosti, saj se je zvrstilo pod njegovim peresom že enajst samostojnih mladinskih knjig.

Glede na to, da predvsem literarni teoretiki različno vrednotijo vzgojno poslanstvo v mladinskem tisku, se nam prav ob Suhodolčanovi Rumeni podmornici nudi snov za razmišljanje o tem. Ta njegova knjiga govori namreč o odnosu med starši in otroki, o neprizadetosti odraslih ob problemih mladih, o čestokrat krivičnem odnosu družbe do do-
raščajočih. Posledice pa so lepo razvidne iz razvoja značajev mladoletnikov.

Rumena podmornica je stara, trenutno zapuščen hiša, v katero se zatečejo mladi, da bi se skrili pred svetom odraslih in jih s tem opozorili na zgoče probleme in krivice, ki jih tarejo. Pisatelj skuša biti pravičen do obeh strani, s srcem pa je ves čas na strani mladih, čeprav ne spregleda njihovih napak: lahkomišelnosti, zakrknjenosti itd., vendar najde zanje največkrat opravičilo, ki je vedno prepričljivo in ga moremo sprejeti. Družba mladostnikov je po razpoložljivosti svojih značajev in temperamentov zelo pestra, razgibana in simpatična.

Snov, ki jo pisatelj obravnava, je izredno zahtevna. Mimogrede bi se moglo zgoditi, da bi zašel v moraliziranje. Zaradi zgradbe zgodbe, ta je po sami snovi napeta, pa bi mogel pretiravati v detektivsko smer. Vendar se to ni zgodilo. Pisatelj je našel pravo dozo za oboje.

Tako je nastal mladinski roman, prodoren z izrisanimi glavnimi junaki, dinamično zgradbo in privlačno vsebino. Mladi bralci ga bodo verjetno prebrali v enem dahu. Enačili se bodo z glavnimi nosilci dogajanja, ob njih etično čustvovali pa tudi razmišljali. Mogoče bi bili tega čustvovanja in razmišljanja še bolj potrebni odrasli, ki so nemalokrat prav taki, kot jih najdemo v Suhodolčanovem najnovejšem delu.

In če zaključimo z uvodno mislijo o pedagoškem poudarku v mladinskem tisku, moremo reči, da je to velika vrednota takega dela, ki jo pozdravljamo, si jo želimo in pričakujemo. Treba je le, da pride v roke pisatelju s pravo mero in občutkom, z okusom in poslušom za etične in vzgojne probleme našega mladega rodu. Leopold Suhodolčan je tak pisatelj. Izredno mladinsko knjigo, ki jo smemo prišteti brez pridržkov med najboljšimi, napisane v zadnjem času pri nas.

Delo je lahko še dragocen pripomoček pri urah temeljev socialistične morale. Pisano je namreč

prav za to stopnjo (12—15 let). Knjiga se bo prav gotovo uvrstila tudi na sezname za bralno značko.

Zelo lep je tudi pisateljev jezik. V njem kljub napetosti zgodbe ne zanemari lepih in originalnih opisov: »Hiše v trgu so z mrakom lezle druga k drugi, strehe

so postajale širše in nižje, dimi nad njimi so bili vse bolj podobni sivim mačjim repom.«

Pregled čez pisateljevo doseganje pisanje za mladino in biografske podatke je v strnjeni in poljudni obliki napisala Neža Maurer.

Velimir Batič

»O fantu, ki je znal žvižgati«

Venceslav Winkler je izrazil mladinski pisatelj, tematika njegovih del je široka, rad posega v zgodovinska obdobja, od turških časov do narodnoosvobodilne vojne. Kljub temu pa je manj opažen kot drugi mladinski pisci. Morda tudi zaradi tega, ker je njegovo delo raztegnjeno čez več desetletij in tako o ustvarjalcu nimamo tako zaokrožene podobe kot o nekaterih mlajših pisateljih, ki so se uveljavili v zadnjem obdobju.

V svojem najnovejšem delu je izbral enajst modernih pravljic. Njihova vsebina pritegne sodobnega otroka, saj imajo pravilni motivi, fantastika in realnost skoraj v vsaki zgodbi enakomeren delež. Med teksti najdemo tudi prastare motive klasične pravljice (npr. Drevo na hribu), vendar je v takem primeru razplet zgodbe bolj realen. Glavnemu junaku ni do brezdelja in bogastva, raje se vrne v svoj stvarni svet preprostosti in delavnosti.

Pisateljova vzgojna je obrobna, prikrita in prav zato prikupna. Venceslav Winkler načrtno razbije svet iluzij in utvar, ki

jih prinaša vsaka pravljica, da bralca stremze in ga sooči s stvarnim svetom, ki je tudi brez tega lep in vreden življenja. To je tudi način, kako vzgajati mladega bralca. Pisatelj ne dopušča svojim junakom, da bi se povzdignili do nezasluzenih priznanj in nagrad, ostajajo preprosti, skromni in zato prirčni in prepričljivi. Zato v teh pravljicah ne zasledimo ničesar o skritih zakladih in drugem bogastvu, ki naj poplača vrline glavnih junakov.

V Winklerjevem Fantu se tudi poetičnost dostikrat neprisiljeno prepleta s stvarnostjo in realističnimi podobami. Tako je zlasti pravljica O mesecu potepuhu. Pisateljev jezik je preprost, neizumetničen, nazoren in živ, organsko povezan z vsebino teksta. Žive so realistične primerjave: »Hoditi seveda ni mogel, bil je debel in okrogel, kotilil se je kot velik hleb sira.«

Knjiga je primerna za tretji razred, kot je v Moji knjižnici razporejena, prav tako pa bi mogla biti namenjena tudi bralcem četrtega in še petega razreda.

Velimir Batič

Starši in otroci

Dobrih pedagoških knjig ni nikoli preveč. Površni bralec sicer utegne meniti, da se gradivo venomer samo ponavlja in da tudi v novih knjigah ni v bistvu ničesar novega, vendar pa je takšno naziranje močno zgrešeno.

Zlasti še pa velja to za knjižico, ki jo je napisal dr. Haim G. Ginott, dolgoletni psihoterapevt in vzgojni svetovalec. Njegovo odlično delo z naslovom »Starši in otroci« (v originalu: Parent and Child — New Solutions to ol Problems) je v prevodu Božene Legiša izdala v Knjižnici za starše Cankarjeva založba v Ljubljani.

Poglavje o tem, kako se pravilno pogovarjamo z otroki, kaj

je v odnosih staršev do otrok ter obratno dopustno in nedopustno, kje tiče viri za otrokov strah, kako poteka pravilno izvajana spolna vzgoja ter strani namenjene obravnavi otrok in staršev, ki so zaradi svoje osebnostne močnosti potrebni strokovne pomoči — vse to nas kmalu privede do spoznanja, da imamo pred seboj dragoceno delo, iz katerega se moremo z malo dobre volje ter samopremagovanjem naučiti marsikaj, kar nam bo potem lahko učinkovito koristilo pri naših vzgojnih prizadevanjih.

Cena knjižice, ki jo staršem in poklicnim vzgojiteljem toplo priporočamo, je 6,50 N din.

VIATOR

Marljiva prosvetna delavca iz Dokležovja

V Dokležovju pri Murski Soboti poučujeta že 15 let Greta in Drago Škerget, ki skrbita hkrati tudi za kulturno življenje tega kraja. Učiteljica Škergetova že 15 let režira, Drago Škerget pa je predsednik prosvetnega društva v tem kraju. V lepo urejeni dvorani gasilskega doma v Dokležovju priredijo vsako leto po več prireditve (v desetih letih jih je bilo 72). Pri prosvetnem društvu deluje tudi zbor Miran Šumenjak, ki ga vodi pevovodja Tomaž Kuhar. Zbor prireja samostojne koncerte in nastopa na občinskih revijah. Za razgibano kulturno življenje se imajo prebivalci Dokležovja zahvaliti prav prizadevnima učiteljema.

STANKO SKOČIR

Osnovna šola za odrasle pri Delavski univerzi

Boris Kidrič, Ljubljana, Miklošičeva 26

ponovno objavlja delovno mesto

UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, P ali PRU

V pošte pridejo kandidati, ki imajo veselje do učno-vzgojnega dela v oddelkih za odrasle.

Nastop službe 1. septembra 1970.

Stanovanja ni. Prijave pošljite v roku 15 dni od dneva objave v Prosvetnem delavcu na naslov: Delavska univerza Boris Kidrič Ljubljana, Miklošičeva cesta 26. Prijavi pošljite dokazila o strokovnosti in kratek življenjepis.

utrjevati bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov, ne bi bilo nič manj potrebno pisati podobno dela tudi o njihovih velikih močeh, v podobni obliki kot Kotnikova knjiga. Za prihodnjo izdajo bi priporočali k fotografirjam domov tudi sliko ožje pokrajine. Iz prej omenjenega namena naj bi taka dela šla tudi med naše zamejske Slovence in vse izseljence na svetu.

A. Kopriiva

OSNOVNA ŠOLA RAKA razpisuje prosta delovno mesto

— UČITELJA ZA ANGLEŠKI JEZIK za nedoločeno čas

Pogoj: predmetni učitelj ali profesor

Nastop službe 1. 9. 1970.

Delovna skupnost Doma D. Finžgarja v Celju razpisuje

— 3 delovna mesta VZGOJITELJEV Pogoj: višja ali visoka izobrazba pedagoške smeri, žaželena praksa

Stanovanja ni. Prijave z dokazili sprejema delovna skupnost 15 dni po objavi razpisa.

Delovna skupnost OSNOVNE SOLE SMARTNO NA POHORJU razpisuje prosta delovna mesta:

— učitelja za matematiko in fiziko — PRU — učitelja za nemški in slovenski jezik — PRU — učitelja za glasbeni pouk — PRU

Stanovanja zagotovljena.

Šola za živinorejsko veterinarske tehnike v Ljubljani, Cesta v Mestni log 47 razpisuje delovno mesto

— TAJNIKA z nepolnim delovnim časom Pogoj: prosvetni delavec z daljšo prakso

Ostali pogoji po dogovoru. Razpis velja 15 dni po objavi. Nastop 1. avgusta 1970.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Razpisna komisija

**KRAJEVNE SKUPNOSTI »AVGUSTA MAJERIČA«
MARIBOR-POBREŽJE, Cesta 14. divizije 4**

razpisuje prosto delovno mesto

RAVNATELJA VVZ POBREŽJE

Pogoji: kandidat mora poleg splošnih pogojev izpolnjevati pogoje za vzgojitelja VV zavodov, imeti srednjo izobrazbo in vsaj 10 let prakse v vzgojiteljskem poklicu

Prijavi mora kandidat priložiti življenjepis ter dokazila o izpolnitvi predpisanih pogojev.
Razpis velja 15 dni po objavi.

VZGOJNI POBOLJŠEVALNI DOM RADEČE

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- predmetnega učitelja za zgodovino in zemljepis z dokončano PA, (moški)
- učitelja za telesno vzgojo z dokončano PA, (moški)
- učitelja praktičnega pouka za kovinarsko stroko (moški)
- vzgojitelja z dokončano PA, (moški)
- vzgojitelja z dokončano PA, (moški)

Za vsa delovna mesta je pogoj dveletna delovna praksa. Stanovanj ni na voljo. Vsa delovna mesta so za nedoločen čas.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Prijavi, kolkovani z 1,00 din, priložite:

- dokazila o šolski in strokovni izobrazbi,
- življenjepis z navedbo dosedanjih zaposlitev.

Svet

**OSNOVNE ŠOLE POHORSKI ODRED
SLOVENSKA BISTRICA**

razpisuje naslednja delovna mesta:

- učitelja za gospodinjstvo, PRU s strokovnim izpitom
- učitelja za zemljepis — temelji socialistične morale, PRU — s strokovnim izpitom
- učitelja za matematiko — fiziko, PRU samska soba na razpolago
- učitelja za fiziko — matematiko, PRU
- učitelja za slovenski jezik — srbohrvatski jezik, PRU (delo na podružnični šoli v Zg. Ložnici)
- učitelja za glasbeni pouk, PRU s strokovnim izpitom

Vsa ta delovna mesta se razpisujejo za nedoločen čas. Prijave za razpis vložijo kandidati neposredno pri svetu šole Pohorski odred Slovenska Bistrica 15 dni po objavi razpisa.

Po sklepu sveta

VZGOJNEGA ZAVODA J. LEVCA V LJUBLJANI

Karlovška 18

ponovno razpisujemo za šolsko leto 1970/71 naslednja delovna mesta za nedoločen čas:

— 1 PREDMETNEGA UČITELJA ZA LIKOVNI POUK

POGOJ:

- a) diploma PA — oddelek za likovni pouk s pogojem, da bo kandidat dodatno opravil diferencialne izpite iz specialne pedagogike
- b) absolvent PA — oddelek za likovno vzgojo

— 4 PREDMETNE UČITELJE — ORTOPEDAGOGE

(za delo v posebni osnovni šoli, podaljšanim bivanju in oddelek za delovno usposabljanje)

POGOJ:

- a) diploma PA — smer ortopedagogika za DPO oziroma visoke defektološke šole
- b) absolvent PA — smer ortopedagogika

Kandidat, ki izpolnjuje pogoje samo iz tč. b, se sprejme le za določen čas.

Kolkovane ponudbe z dokazili o strokovnosti sprejema svet zavoda 14 dni po objavi.

Razpisna komisija

**ŠOLSKEGA CENTRA ZA KOVINSKO STROKO
LENDAVA**

ponovno
razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje za učitelja srednje šole, imeti morajo visoko izobrazbo in 5 let vzgojno-izobraževalne prakse.

Prednost imajo kandidati strojne ali sorodne stroke s pedagoško prakso.
Vlogo z dokazili in življenjepisom naj pošljejo kandidati na razpisno komisijo do 30. julija 1970.

Izvršilni odbor

**STEKLARSKEGA ŠOLSKEGA CENTRA
V ROGAŠKI SLATINI**

razpisuje prosto delovno mesto

PEDAGOŠKEGA VODJE

POGOJ:

- profesor matematike ali
- profesor slovenskega jezika ali
- profesor kemije
- opravljen strokovni izpit
- družinsko stanovanje vseljivo takoj
- OD po pravilniku SSC

Ponudbe z življenjepisom, opisom dela na dosedanjih delovnih mestih, ter dokazila o zahtevani izobrazbi, sprejema tajništvo Steklarskega šolskega centra v Rogški Slatini do 20. junija 1970.

VPRAŠANJE:

V samoupravnih aktih ni nikjer navedeno ali pripadajo delavcu, ki odhaja v pokoj, selitveni stroški za selitev iz dosedanjega bivališča v kraj službovanja v kraj, kjer bo živel kot upokojenec, navaja K. J. in sprašuje, če se obstaja zakonita pravica do povračila selitvenih stroškov?

ODGOVOR:

V temeljnem zakonu o delovnih razmerjih ni nikjer omenjena pravica delavca do selitvenih stroškov. Vprašanje selitvenih stroškov pa lahko uredi v svojem splošnem aktu vsaka posamezna delovna organizacija. Smatram, da ni mogoče v samoupravnih aktih zagotoviti plačila selitvenih stroškov iz kraja službovanja v kraj, kjer bo kot upokojenec delavec živel.

VPRAŠANJE:

Osnovna šola Janka Premrla-Vojka navaja, da je v letu 1965 sprejela na delovno mesto predmetnega učitelja zgodovine, absolventa PA za nedoločen čas. Po sprejetju zakona o osnovni šoli mu je odločeno za nedoločen čas spremenila in je vsako leto sklopila z njim delovno razmerje za določen čas. Medtem je šola v letu 1969 na njegovo delovno mesto sprejela po razpisu predmetno učiteljico za nedoločen čas. Ker je profesor zgodovine odšel k vojakom, je bil na njegovo mesto sprejet za eno šolsko leto zgoraj omenjeni absolvent PA. Tako so na šoli trije učitelji zgodovine, šola pa potrebuje le dva. Komu naj šola odpove delovno razmerje z mesecem septembrom, ko pa je republikanski sekretariat za prosveto in kulturo umaknil 3. točko svojega prejšnjega pojasnila k zakonu o osnovni šoli?

ODGOVOR:

Predmetna učiteljica, sprejeta 1969 v delovno razmerje za nedoločen čas, in profesor zgodovine, ki se je vrnil od vojakov, sta v delovnem razmerju za nedoločen čas, zato brez ukinitve delovnega mesta njima ni mogoče odpovedati delovnega razmerja, če sicer ustrežata glede opravljanja svojega dela. Absolventa PA je šola sprejela sicer leta 1965 v delovno razmerje za nedoločen čas, kasneje pa mu je spremenila to delovno razmerje v delovno razmerje za določen čas skladno s pojasnili republikanskega sekretariata za prosveto in kulturo, ki pa je bilo kasneje umaknjeno. Ker se verjetno ta absolvent v zakonitem roku zoper tako spremembo ni pritožil, mu je delovno razmerje za določen čas prenehalo. Ta absolvent pa je ponovno v delovnem razmerju za določen čas in mu bo to delovno razmerje prenehalo po preteku šolskega leta, za katero je bil sprejet v delovno razmerje za določen čas. Tako bosta torej ostala na šoli le dva učitelja zgodovine, saj bo absolvent PA brez odpovedi prenehalo delovno razmerje za določen čas. Odpoved delovnega razmerja torej ni potrebna.

VPRAŠANJE:

T. E. navaja, da mora v glavnem odmoru ostati v razredu in ji je tako ravnatelj šole odvzel pravico do dnevnega odmora, češ da ne dela neprekinjen polni delovni čas, tj. 7 ur dnevno. Zanima se, če velja tudi za osnovnošolske učitelje odgovor o odmorih za vzgojno varstveno ustanovo v Kranju. Zanima se tudi, če lahko ravnatelj med odmorom vključi zvočnik, ki je montiran v razredu in prenaša glasbo, ki je pač ta čas na radijskem programu, kar pa učenci ne poslušajo, temveč se igrajo. Mnenja je, da je

odmor potreben tudi učencem in bi bilo boljše ta hrup zvočnika odpraviti tj. opustiti prenašanje glasbe med odmorom? Ali je takšna zahteva utemeljena?

ODGOVOR:

Kar se tiče odmora med neprekinjenim polnim delovnim časom v celoti velja odgovor, ki sem ga dal za vzgojno-varstveno ustanovo v Kranju tudi za osnovnošolske učitelje. Kar pa se tiče predvajanja glasbe med odmorom v razredu pa je potrebno o tem konsultirati pedagoške strokovnjake, ki lahko presodijo, kaj ugodnejše vpliva na učenje, da se spočijejo in dobijo nove delovne energije, ki so potrebne za učenje.

VPRAŠANJE:

C. O. navaja v svojem pismu, da so mladi učitelji zaposleni pri delitvi osebnih dohodkov, saj mlad učitelj dobi okoli 850 N-din, učitelj pred upokojitvijo pa 1200 N-din. Ni proti napredovanju, rad pa bi zvedel za podatke o tem, kakšni so bili odnosi med plačili začetnikov in tih pred pokojem, kako so napredovali takoj po vojni, pred 15 leti in pred 10 leti učitelji. Zeli, da bi mu v odgovoru navedli nekaj števil oziroma podatkov o vsem tem.

ODGOVOR:

Tudi v šolstvu je treba upoštevati načela pri delitvi osebnih dohodkov, ki jih vsebuje temeljni zakon o delovnih razmerjih. Res pa je, da so skoraj vse šole, le-te imajo pravico same postavljati merila za delitev osebnih dohodkov — postavile tudi merila za ocenjevanje takozvane izkušnosti, ki se kaže v določenem številu let. Pri tem gre za delovne navade, ki pa jih je po zakonu treba upoštevati, vendar le kot pogoj za normalno opravljanje dela. Končno je treba pripomniti, da praviloma (torej ne vedno) tisti učitelji z daljšo pedagoško prakso dosegajo boljše rezultate kot pa začetniki oziroma mlajši učitelji. Verjetno torej ne gre za zapostavljanje mladih učiteljev, temveč bolj za priznavanje večjih sposobnosti. Glede podatkov o plačah učiteljev takoj po vojni in kasneje pa vam žal ne morem ustreči, ker takih podatkov nimam. Preglejte glede tega uradno statistične publikacije, ki jih dobite pri pristojnih statističnih organih ali pa na TIS.

VPRAŠANJE:

K. P. želi odgovore na naslednja tri vprašanja:
1. V pravilniku o delovnih razmerjih šole, kjer dela, je določeno 45-dnevni letni dopust za pedagoške delavce. V enem izmed naslednjih členov pa, da imajo delavke, ki so na porodniškem dopustu v času šolskih počitnic, pravico le do 30-dnevnega letnega dopusta. Ali je to pravilno?

2. Zavod za socialno zavarovanje izplačuje nadomestilo osebnega dohodka v času porodniškega dopusta na osnovi povprečja osebnega dohodka v letu 1969. Od 1. 1. 1970 pa so se osebni dohodki v prosveti spremenili. Razlika med osebnim dohodkom v letu 1970 in osnovno v letu 1969 znaša 340 N-din. Od koga naj zahteva izplačilo razlike?

3. Ali ima po preteku porodniškega dopusta, ko nastopi redni letni dopust, pravico do celotnega osebnega dohodka ne glede na to, da dobiva do osmega meseca otrokove starosti od socialnega zavarovanja polovico osebnega dohodka?

ODGOVOR:

1. Po 67. členu temeljnega zakona o delovnih razmerjih (Ur. l. SFRJ, št. 12/1970—prečiščeno besedilo) trajajo letni dopusti pedagoških delavcev

praviloma toliko časa, kolikor trajajo šolske počitnice. Prosvetna delavka, ki pa je med letnimi šolskimi počitnicami na porodniškem dopustu, ima pravico do letnega dopusta do konca koledarskega leta (tudi prosvetnim delavcem se letni dopust določa za koledarsko in ne za šolsko leto) v trajanju, ki se določi pod splošnimi pogoji, tj. skladno s prvim odstavkom 66. člena citiranega zakona. Določbe našega pravilnika o delovnih razmerjih so torej skladne z določbami zakona.

2. Če ste v letu 1970 še na porodniškem dopustu, ste upravičeni le do nadomestila osebnega dohodka za čas porodniškega dopusta, ki je določen po zakonu na osnovni povprečja osebnih dohodkov v preteklem koledarskem letu. V tem času torej ne prejimate osebnega dohodka, temveč nadomestilo osebnega dohodka, kar pač ne delate. Do razlike 340 N-din med osebnim dohodkom v letu 1970 in 1969 torej niste upravičeni.

3. V času skrajšanega delovnega časa do osmega meseca starosti otroka ima delavka za delovni čas nad 4 ure na dan pravico do nadomestila osebnega dohodka po predpisih o zdravstvenem zavarovanju, medtem ko za 4 ure dnevno prejema osebni dohodek, ker mora ta čas delati. To velja tudi v primeru, če koristi taka delavka v tem času letni dopust, le da za efektivne 4 ure dela dobi nadomestilo osebnega dohodka, ki je določeno v splošnem aktu, in ne osebni dohodek.

VPRAŠANJE:

V. L. je predmetni učitelj na osnovni šoli in ima 22 rednih ur in 2 uri dopolnilnega pouka tedensko. Zanima ga, kako to, da imajo na nekaterih šolah ure dopolnilnega pouka posebej plačane, na šoli, kjer dela, pa ne. Ali ni glede tega enotnost?

ODGOVOR:

Skladno s temeljnimi zakoni o delovnih razmerjih določa 69. člen zakona o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 9/68 in 14/69) delovno obveznost učiteljev na osnovnih šolah na 42 ur tedensko, ki jo v naslednjih dveh členih razčlenjuje in opredeljuje glede učne obveznosti, časa za priprave in drugo delo v okviru delovne obveznosti. Ker nekatere šole smatrajo, da se podaljšani delovni čas računa od polne učne obveznosti, imajo temu ustrezno tudi določbe v pravilnikih, katere pa seveda niso skladne z določbami omenjenih zakonov. Po določbi 27. člena TZDR ima delavec pravico do omejenega delovnega časa 42 ur v tednu. To je delavčeva pravica in hkrati dolžnost delovne organizacije, da jo spoštuje ter ne zahteva ali dovoljuje, da bi delavec delal prek tega z ustavo in zakonom zagotovljeneja maksimuma. Pravilno bi torej bilo, da šole dopolnilni pouk štejejo v redno delovno obveznost (42 ur tedensko) in da dopolnilni pouk ne plačujejo posebej poleg rednih osebnih dohodkov.

VPRAŠANJE:

K. B. sprašuje, kako je s štetjem let delovne dobe v prosvetni službi glede na delitev osebnih dohodkov. Doseje so mu v službeni leta šteli vsa leta službe (v prosveti in izven nje), s sprejetjem novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov pa upoštevajo le leta dela v prosvetni službi.

ODGOVOR:

Po 81. členu temeljnega zakona o delovnih razmerjih so izhodišča za osnove, ki jih delovna skupnost določa glede na naravo in posebnosti dela v delovni organizaciji, med drugim tudi delovne sposobnosti (strokovna izobrazba, delovne navade, iznajdljivost pri delu ipd.). Takozvani dodatek na leta delovne dobe je v nasprotju z uzbekonjenim načelom delitve po delu. Šole poskušajo obdržati tudi ta dodatek in ga približati cit. inštruktivni normi zakona tako, da upoštevajo pri nagrajevanju le tista dela (pedagoško delo v šoli), ko je pedagoški delavec pridobil izkušnje (delovne na-

vade), ki vplivajo na kvalitetejnše delo. Mnenja sem, da so določbe novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov vseh šole skladnejše glede štetja delovne dobe z določbami zakona kot pa določbe prejšnjega pravilnika, po katerem so se štela vsa leta delovne dobe.

VPRAŠANJE:

P. K. zanima, koliko znaša učna obveznost učitelja s polovničnim delovnim časom na osnovni šoli s petdnevnim tednikom.

ODGOVOR:

Pri 42-urni tedenski delovni obveznosti znaša učna obveznost učitelja na osnovni šoli 24 ur tedensko, kar velja tudi v primeru, če se uvede petdnevni delovni teden (glej 57. člen TZDR). Če torej dela učitelj za razredni pouk s polovničnim delovnim časom, tj. 21 ur tedensko se sorazmerno napram 42-urni delovni obveznosti zmanjšajo tudi vsi trije elementi delovne obveznosti (učna obveznost, priprave in druge delovne obveznosti). Glede na povedano bo torej znašala učna obveznost v našem primeru 12 ur tedensko, preostanek 9 ur pa odpade na ostala dva elementa delovnega časa.

VPRAŠANJE:

I. C. sprašuje, kolikšna je učna obveznost ravnateljev osnovnih šol z 10, 11 in 12 oddelki.

ODGOVOR:

Učno obveznost ravnatelju in pomočniku ravnatelja v osnovni šoli določa po 70. členu zakona o osnovni šoli svet šole. Pri tem je treba upoštevati zlasti obseg in posebnosti v organizaciji vzgojno-izobraževalnega dela. Pač pa posamezna temeljna izobraževalna skupnost določa normative o učni obveznosti vodilnih pedagoških delavcev (ravnatelja in pomočnika) pri določanju sredstev za osebne dohodke. Osnovnim šolam se priznavajo sredstva za naslednja zmanjšanja učne obveznosti vodilnih pedagoških delavcev na osnovnih šolah: za 8 ur tedensko pri 5 do 8 oddelkih; za 12 ur tedensko pri 9 do 12 oddelkih; oproščen pa je učne obveznosti pri 13 ali več oddelkih. Seveda so takšne oprostitve učne obveznosti ravnatelja različne za posamezna območja temeljnih izobraževalnih skupnosti, zato se za konkretne določbe obrnite na pristojno temeljno izobraževalno skupnost.

Janko Brunet
dipl. pravnik

**Desetletnica mature
v Celju**

Maturanti 5. b razreda, letnika 1960, se bomo zbrali k 10. obletnici mature 27. junija 1970 v Celju ob 19. uri v hotelu »Evropa«. Anica Kralj, Gregorčičeva 13 (Zalec).

ABSOLVENTI

**1. PEDAGOŠKEGA TEČAJA
1949/50 V MARIBORU!**

Letos bomo proslavljali 20. obletnico. Obvestite sošolce! Kraj in datum srečanja bomo pravočasno sporočili. Javite se na naslov: Katarina Kacijan, I. osnovna šola Domžale.

Osnovna šola v Borovnici

razpisuje delovno mesto

- predmetnega učitelja za tehnični pouk (lahko tudi absolvent ali študent) za določen čas (Od 1. septembra 1970 do 20. januarja 1971)

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republikni odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS.
Zbajla štirnajstrednvo med šolskim letom.
Ureja uredniški odbor, odgovorni urednik Drago Ham.

Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6-II, telefon 315-535.
Naslov uprave: Ljubljana, Naborjeva 1, telefon 22-281.
Poštni predal: 355-VII.
Letna naročnina: 12 din za posameznike, za šole in druge ustanove 30 din.
Št. tek. računa: 501-8-26-1.
Tiska ČZP Ljudska pravica.

Razpisna komisija na

**OSNOVNI ŠOLI »JANEZ TRDINA« V STOPIČAH
pri NOvem mestu**

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- dva učitelja za slovenski jezik
- učitelja za nemški jezik
- učitelja za tehnični in likovni pouk
- učitelja za telesno vzgojo
- učitelja za razredni pouk na podružnični šoli DOLŽ

Kandidati od 1. do 4. točke morajo imeti končano PA. Rok prijave je 15 dni od dneva objave. Na razpolago je samsko stanovanje za kandidata pod 5. točko. Kandidati naj pošljijo priložijo kolek za 0,50 din, dokazila o strokovnosti in življenjepis. Štipendisti imajo prednost.

**ZAVOD ZA DELOVNO USPOSABLJANJE MLADINE
V ČRNI NA KOROŠKEM**

razpisuje naslednja delovna mesta za nedoločen čas:

- PSIHOLOGA klinične smeri
- VODJO DELAVNIC ZA DELOVNO USPOSABLJANJE ustreznega višja ali visoka izobrazba s strokovnim izpitom
- 8 UČITELJEV ORTOPEDAGOGOV ustreznega visoka ali višja izobrazba
- 9 VZGOJITELJEV ustreznega srednja ali višja izobrazba
- 2 UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA — ŠIVILJSKE IN MIZARSKE STROKE

Poskusna doba za vsa razpisana mesta je 6 mesecev. Ponudbe, kolkovane z 0,50 din upravne takse, življenjepis v rokopisu in dokazila o izobrazbi predložite zavodu do vključno 15 dni od objave razpisa.

Komisija za volitve in imenovanja skupščine občine Ilirska Bistrica

razpisuje delovni mesti

**RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE PODGRAD in
RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE JELSANE**

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati tudi posebne pogoje, določene v 89. členu zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS, št. 9/68 in 14/69).

Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev, kolkovane z 1.— din upravne takse, naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa komisiji za volitve in imenovanja skupščine občine Ilirska Bistrica.

Komisija za volitve in imenovanja

SKUPŠČINE OBČINE AJDOVŠČINA

razpisuje prosto mesto

RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE VIPAVA

Pogoji: kandidat, ki izpolnjuje pogoje za učitelja osnovne šole in ima vsaj 5 let vzgojno-izobraževalne prakse

Rok za prijave je 15 dni. Nastop dela 1. september 1970. Prijave sprejema komisija za volitve in imenovanja skupščine občine Ajdovščina.

Komisija za razpis službenih mest na

POSEBNI OSNOVNI ŠOLI HOMEČ, p. Radomlje

razpisuje

- 2 službeni mesti defektologov, PRU — ortopedagog, smer DP
- 1 službeno mesto logopeda, PRU — smer logopedija

Stanovanja ni.

Rok prijave 15 dni po objavi!

OSNOVNA ŠOLA »JOŽE LETONJA-KMET«

SMARTNO OB PAKI

razpisuje naslednja delovna mesta:

- učitelja za tehnični pouk in fiziko — PRU
- učitelja za telesno vzgojo — PRU
- učitelja za glasbeni in likovni pouk — PRU
- učitelja za razredni pouk — U ali PRU

Vsa delovna mesta so razpisana za nedoločen čas.

Na voljo je eno družinsko stanovanje v učiteljskem bloku in samske sobe.